

757. 9/51.

ВІСНИК

№ 1
SHE

УДАРНЫК

ПРОЛЕТАРСКОЕ
ЛИТЕРАТУРА ЖУРНАЛ
ПЕТО БЫД ТӨЛЫСЫН КЫКЫС

Местоны ВКП(б) ОК лөн Култпроп, КАПП

Редакциялар адрес: Сактынар, Советснэй ур. 24

КАПП УЖ, ЈЫЛЫС ВКП(б) ОК КУЛТПРОП БЕРДСА СОВЕЩАНЫҢОЛОН ШУОМ

(Вынсөдөма ВКП(б) ОК бјуроон)

ЖУРНАЛЫС:

ПЕӨ ГЕН—Талуу да аски	1
С. ТРЕТЈАКОВ—Корт вына, зумид котырбн	2
НЮБИНСА ВИТТОР—Сиктын	2
ПЕӨ ГЕН—Сиктеа асыв	3
РАЗМЫСЛОВ А.—Трактор гор	6
СИН ВАҢ—Сандрик Јогор	—
ІВАН ВАС—Торпыријас отувтигөн	7
І. ВЛАДИМИРОВСКОЈ—Герейјас јылыс сыланкыс	10
ДОРОЖИН П.—Кык патрон	11
А. ЖАРОВ—Нарком да снјо јортјас јылыс сыланкыс	15
ІЗЈУР ІВАН.—Ите гүбөдны, а востыны	—

ОБЛОЖКАӨ ФОТОСӨ ВОСТОМА
„СССР НА СТРОЈКЕ“ ЖУРНАЛЫС.

№

1

Јанвар 1 - 15

1932 - өд во

КАПП уж јылыс, Паршуков јортлыс сообщењнө кыв-зөм бөрын ВКП(б) ОК Култпроп бердса совещанынө пасјө:

КАПП ез перестроит ассыс ужсө ОК секретариат шу-өмјас серти да вылысжык АПП индөдјас серти, ужыс муні самогөкөн, руководашщөј состав (секретариат) КАПП ужөн ез вескөдлы.

Ударныкјасөс литератураө кыскөм муні формалнөја, кодјасөс вөлі і кыскөма, творческөј ужө ез вовлекитны. Литератураын вөліны враждебнөј идеологияа петасјас, творческөј дискуссија ез вөв паскөдөма.

КАПП ответственнөј секретар, доронин, аслас стат-таын КАПП уж перестроитөм јылыс („Вөрлезыс“ 3—4 №), КАПП-лыс ужавтөмсө объективнөј причинајасөн тупкиг моз, шыбыто партија выло троцкистскөј клевета администрорү-төм јылыс, КАПП-өс петкөдлө кыд дискуссионнөј клуб, рамкасө да платформасө индытөг, код пыщкын колө пас-көдны творческөј дискуссија.

Совещанынө шуө:

КАПП Секретариат, ужавтөм вөсна да политическөј өшыбкајас вөчөм вөсна, распусөитны.

КАПП-лыс IV конференција чукөртөм куаа лөсөдны оргбјуро кытчө индыны—Попов Н. П., Вежов І. С., Стар-цев З. А.—јортјасөс.

Щөктыны Оргбјуролы: а) разработјитны практическөј меропріјатвөјас КАПП конференција чукөртөм куаа; б) регыдја кадмы нуөдны Сыктивкарын олыс КАПП-са шлен-јаслыс собраннө, көні помөз петкөдны ерд выло вескыд-выв оппортунизм сама уж КАПП важ секретариатлыс; в) лөсөдны календарнөј план да пуктыны Култпропө вџдла-лөм выло.

ТАЛУН да АСКИ

ОЧЕРК НЕФ ГЕНЛОН

Н.С. Коми
1-1

Г.П.Б. в Лягр
С.Э. 1932 г.
Лит. № 92

Декабр Гырчэомны телеграм сутугајас. Мі кыкөн мунам Сыктывкарса улчајасті, Кырувань.

Кэды сыйбдын кылэ Месзаводлон гуфок. Вылын кывтэ тэлыо.

Месзавод ылын-на, но ме мовпн адза: Сыктывју дорын шынао, одов сурјабн торгбдчма струба. Боуэнжык — біржа. Жејјалды штабелјас — вэчэмбр уна-ын. Восоасны јујас да пилтэм вэр тыра караванјас мбдбдчасны Сыктывті, Ежваті, Војвыв свінаті...

Шајмј Кырувті. Војын — арка. Гбрд плакатбн вбнбдлмны, гажбдбмны. Тасан заводітчэ выл заводлон теоріја.

Выл завод — КОМБИНАТ. Комбинатлбн оз-на грымбд облбмыс. Сјб сбмын-на чужб. Кујим-нол керка, кыммынкб барак да кузнеча — со і став стрбббас. Арнас-на-бд таві нібм ез вбв. Арнас-на таві понблјас улэ вблі поздыбб пемыд вој...

Муртса-муртса тпкб облбмыс выл заводлон. Сылбн олбмыс сбмын-на ловчб. Овб воін смыл колб зумыда сувтны, качбдыны јенбжан струбасб, долыштын уж шыбн. Секі цехјасбд котбртас электроток, вбрчасны машнајас, медвоцэво бербдччасны трансмісбјасас... Кор выл пилјас медвоцэво пурасны кер, кор оірбд дука тбјсас медвоцэда шбрмјасбн водасны комбат жожд — тајб луныс лоб уж прачыкбн. Секі мі гордбм мртгырнас: Соціалізм подув зумыдмс јещб бвб гнгантбн!.

Декабрса вој кбчдн. Турчбма понблэ вбр. Вылын кывтэ тэлыо. Лбн, сбмын месзаводлон олбмыс тачбч кылб.

Контора корідорын бчербдбн суалбны новостројкаы ужалысјас. Чоланкб квадрата бшн сајын учоткб быббнамо пасјалб лунја уж Прбстбмн војгыр петбны. Очбрбд смылб.

Пыдб вбжбсын морт кык-кујим. Овб пызан вылын шахмат, но некод оз ворс. Шынјалан чужбма томінік зон мыкб пасјалб тетрадб (комсомолчэмыс членскбј внос боотб). Рудов нојыс вурбм тужуркамс вооса, тыдалб гбрд дбрбм. Лепткб нумјалан чужбмбс да рочбн шуаіс:

— Придэтыс сходит в баракі. Что-то ребята не собираются.

Партјачејкаса секретар мінбм ез шу. сбмын јурнас довкнтіс...

Нбжјбнчб пондсісы чуқбртчыны. Мукбдыс чбв пукобны лібб лабутнбј оорнб панбны. Локтбмы томјбзжык.

Сорніныс і быд воосов петкбдлб — регым-на оіктјасыо локтбмын. (Новостројка вылб ужалысјасбс вербујталбны оіктјасыо, колхозјасыо).

Воцынбб вел лбн вблі. Сесоа венчгтыр пырсіны кујимбн. Фінка шапка зон зумыш чужбмбн пукобс скамја вылб.

— Ачыс комсомолчэ јешбб. Пуртбн ме вылб грбчтчб... — норасбмбн вбсталіс мукбдјаслы. Сыкбд венчыо гбгрбс чужбма зонлм бытбб пещбрбн чутксіны.

— Пуртбн?.. Кор? Весоыда-кб шуны, колб кокјастб чегавны-да... Лунтыр ужалбма да он пасы. Мыјла сізі ужалан?

Венчысјас дорб мукбдјас пбщ чуқбртчыны. Партјачејкаса секретар бмыс буракб кывзыны да вома ліс.

— дугбдј-нын. Овыс кандидат партіјы, мбдыс — комсомолчэ, а тазі пбщасанныд. Свсватнкоач гбждб мед боотн-дај...

Вблісвб лантсіны венчысјас.

Собранныб востіс шынјалан чужбма секретар. Красноармејскбј шлома комсомолчэс пукобдісны гыны, Партјачејкаса секретар оорнтіс XII-д партконференцја кешлб лбббдчбм јылыо. Собранныбјас ылын пукавны велавтбм том јбз оз зев суоа кывзыны. Мукбдбс очсбдлб. Скамја по-

мын зумыш чужбма зон мыкб пасјалб блокнотас. Тбдчб, серјознбј детінка. Доклад ббрын сјбб медвоц шуаіс:

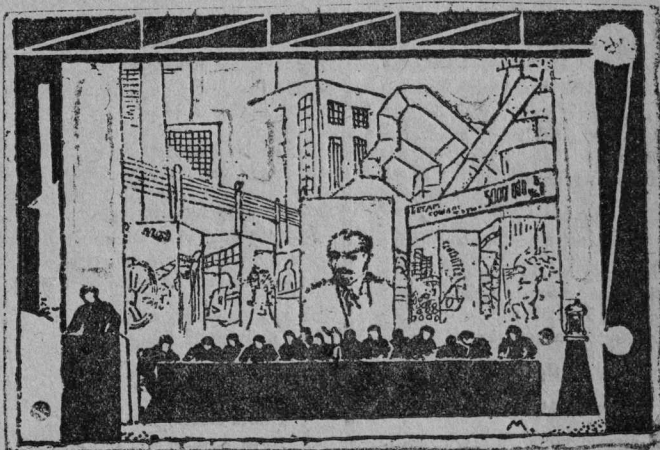
— Шуаыныд, суоа колб ужавны. Кушбм-пб ударнбја ужалбм лос, мукбд пынјалбны-да... Овблмыс оз кажтчы да мбдлаб муно. Со, етајб јос шапкамыс.

Шлома зон мыкб пондсіс бббжавны. Етамында оін чбргбны да дерт сеоса гбрдбдан. Јанчым — бытбб кушбкб пакббт вбчібн суісны. Сы вылб јешбб партіјеч кроітіс:

— ...Быд комсомолчэмы колб тбдын Сталін јортлыо кват условіб. Колб вермаын робочбј вын текучесткбд. А тајб јортыс мбдарб вбчб, непокомсомолскі; быд лун локтб да дбзмбдб — оз-б-пб кбнкб курсјас воосыны. Міјан вылб пуктбма почетнбј мог — стрбйтны завод. Местаы-места лббалбмбн ылб огб воб. Кытчб пырбма, сені-і колб помбз велбдчыны. Ті, дерт, оіктыс локтбмын да важмыс јона-на оіббма ті бербд. Колб перевоопітјатчыны, вбчны перелом. Ті — будушбј пролетаріат... Партконференцјаы мед-фур гббнеч лоб: м-іко котыргтам ударнбј хозрасчотнбј бргіадајасб...

Нбжмыда кысбб собранныб. Тбдчб, томјбз оймбла-на тбдбны Сталін јорт кват условіб јылыо. Ешббн

Областувса XII-д партконференцјалбн прбчіділум

сөрнйтöмн. Кор кыптис сөрнi рөштвo
лунясö субботничайтöм ймлыo, код-
жаскö шуасисны:

— дас часбз ужвлам.

Чөвoлöмн. Актив вичнoб масса-
мыо сөрнi. Масса—активмыо.

— Обдöдз почас...—кодкö шуа-
оис пелдсyo. Мукöдяс шöш шуа-
оисны.

Неуна довчаштис собранныö.

— Ужавны-кö, зон лун-нын ко-
лö...

— Ужалам... Гмисер вмаб. Ка-
тайтчыны кутам,—кодкö шмовитис...

Ылавылын чöвкужаб. Кароан
локтыяс нöжйөнкөн гудöкoбны.
Гудöк шыяс сетчö-жö понöм-яс пыш-
кас вошöны. Выл посолокын югыда
öзöны электрoлампочкаяс.

Ташöм серпас новостройка вылын
öни кежаб. Но колас тöлыс, мöд...
во, секи Кырув лöб зик мöд. Понöм-яс
пыдди кыптас вөр гигант. Робочöй
посолокын гажа ломчасны электрo-
лампочкаяс. Кор асылын шыасас гу-
док, мöбöдчасны выл заводö—ста-
нокяс, машинаяс дорö—робочöйяс,
выл комi пролетариат... Вөр гигант-
лөн öблöм дыпкöмыс кылас Лондонöз,
Парижöз.

Пед. Гев.

15-ХП-31 во.

С. ТРЕТЯКОВ.

КÖРТ ВYНА, ЗУМЫД КОТЫРÖН

(Сыланкыв)

1. Кört вына, зумыд котырöн
Ми бысмим мувыв тыр.
Ми кöс-ям—кыптам котөрөн
Збой ужö, коöб пыр.

Прiпев:

Ми том воjтыр—зон, гвардия,
Том öблöмын жар би.
Ми том воjтыр—зон гвардия
Збой jöзлөн ныв да пи.

2. Быд керка костöд журалö
Выл öлöм пер-ан—jи-р-рк...
Зил велöдчöмөн jи-р-мöй
Наукамыс гранит.

Прiпев:

Ми том воjтыр—зон гвардия дас в.

3. Ог полöй выжид боjыo.
Винтовка—враглы грöа.
Жон коöб микöд вояс
Стамувывяс том jöа.

Прiпев:

Ми том воjтыр—зон гвардия дас в.

Роч выльö комiöдiс ВYЛ ПAШ.

С I К Т Ы Н

Асoмн öиктöс öдвa төди;
Бытöб—сijö, бытöб—мöд;
Быдöн шенчыны ме мöди—
Мижан öиктным вöли öд:

Швiтa-швaтa,
Кооa, мaтa,
Нaйтa, лöмa,
Кисöм кöмa,
Челaд вылö нöрjа,
Пу агaсa-гöрjа,
Кодaлaн помöчa,
Урöкa-вoмiцa,
Бубылaа,
Вежa-вaа,
Нимкыв суjанa,
Шевa-чумaнa,
Бесa-дaвöлa,
Петыр-Пaвeлa,
Макутвaа,—
„Прeсвaтaжa!
Свaт, свaт, свaт!
Aмiнöй, мaт!“

Маткöм кылö-нaчi öни,
Сöмьн абу вaжкöд сöс,
Нaйтыд ем-жö, вичкö звөн-i...
Толкö бытöб вeжöм jöз.

Томjöз велöдчыны öнö,
Со—читaлнa, тонö—клуб...
Ез вöв вaжөн тaйö нинöм
Сиктлөн вöли öлöм—лyб

Швiтa-швaтa,
Кооa, мaтa...

дaдö төдö пjагьeткa,
Тöдö—кулaк вöчö вpeд;
Со, вaж jенжaжяс—гaчeтjяс,
Стeвaс—Лeвинлөн портрeт.

Вокaлөн нылыс комсомолкa,
Чoлөн пiыс—пiонкeр.—
Быдöн грамотнiöй дa төлкa...
Вaжөн вöли öлaн-сeр—

Швiтa-швaтa,
Кооa, мaтa..

Aджa: шaнöсe порcяс, кукjяс,
Вeсiг мöслөн чистöй сaд...
Пу гөр пыдди, вiцöд,—плугjяс,
Ем нин кымынкö „зигзaг.“

Унa вымтop öинмö сaшö,
Гбöр пyб выжид öд.
Мижан öиктным eз вöв тaшöм,
Сылөн вöли öдыс мöд:

Швiтa-швaтa,
Кооa мaтa...

Быллаан мунö вeсiг пöлö,
Шуö: „вaжыд—стaвыс лöж,
Öни луннaс төдaн бöлö,
Мыj eг төдлöй куз нeмчöж.

Вицöд; öни тaргö трaктop,
Молoвилкa... Jерoплaн...

Вaжөн oялiм кушмaн, шaктop...
Ок, вaж öлöм, шoндi-бaн!—

Швiтa-швaтa,
Кооa, мaтa...“

Мижан öиктным вoздa рaдын,
Быд уж вылын збoй дa joo,
Тöдö, кодi шуöб вpaгөн,
Тöдö, мыj—клaссöвöй коo.

Быдöн кaдын пeтö вөрö,
Быдöн сpокöз тыртö плaн...
Аттö, öиктöй зик мöд кöрa,—
Вaжөн вöли cылөн сaмi—

Швiтa-швaтa,
Кооa,—мaтa...

Мыjлa öиктöй öлö пeлкa?
Мыjлa оз мун вoздa мoз?
Вöлöм, зилö пaртjачeйкa,
Вöлöм, зилö комсомол,

Вöлöм öиктöс кыскö гaжaс
Бурa ужaлыс колхоз.
Нимкöд бoстö: бырö вaжыс,
Сиктöй некop-нин оз лo

Швiтa-швaтa,
Кооa, мaтa,

Нaйтa, лöмa,
Кисöм кöмa,
Челaд вылö нöрjа,
Пу агaсa-гöрjа,

Кодaлaн помöчa,
Урöкa-вoмiцa,

Бубылaа,
Вежa-вaа,

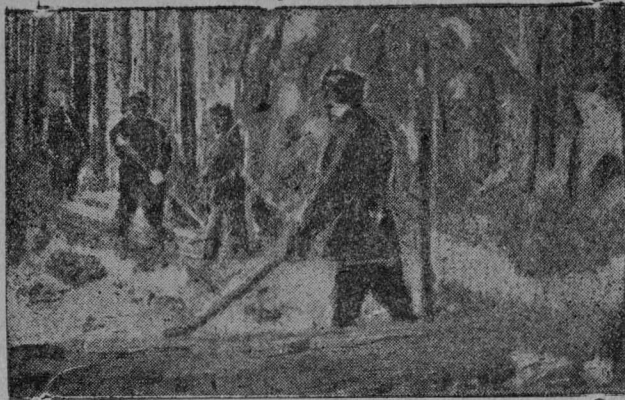
Нимкыв суjанa,
Шевa-чумaнa,

Бесa-дaвöлa,
Петыр-Пaвeлa,

Макутвaа,—
„Прeсвaтaжa!
Свaт, свaт, свaт!
Aмiнöй, мaт!“—

Лöб öиктöй выл,
Збыл!

БЮБИНСА ВИТТОР

Г И К Т С А А С Ы В

Повестъ Педъ Геялѣн.

Майбырѣй гожаа шондѣя лунјасѣй. Кыпыда лолалѣ ылаавыв. Ҷорзалаан вѣзјаслѣн лѣстлѣ бан. Тѣлалѣны вадор баѣјаслѣн сыю мѣстјас, гѣгѣр пушкыртѣма, уна серѣн ворсѣдѣ.

Лѣн. Муртса пушкыштѣ лунтѣв, ылаалѣ шупалан вѣзјас вывтѣ, вѣтлѣ ју ылаыо кыптан шондѣ ру. Доналѣм вадор лыа ылаын гырыс оирјасѣн кулѣны пыжјас. Пыжјас дорын некѣ оз тыдав. Вѣзјас ылаыо ѣтлаыо да мѣдлаыо тыдалѣ гѣлубѣј шын везјасѣм. Ру моз гартчыштѣ чомјас дорыо. Турунвѣж сарѣј пѣвсын јуалѣны ышкыојас. Јурвыланыс Ҷырдыштѣны лечыд косајасныс...

МарҶинѣлѣн сѣлѣмыс пызыртѣома. Оѣд сѣјѣ абу из тор—крестанѣнѣлѣн ѣлѣм. Забѣднѣ—быдѣн петѣмѣны вѣзјас ылаѣ, бушујтѣоны турун пѣвсын. Регыд пукасны пажнајтны. Муѣ ылаѣ лѣсыд панаосыштны, сеосо эдук мѣд шѣјтчыштны да бара петны покос бѣроа покос талавны.

Катѣ МарҶинѣн ѣжѣнѣкѣн ју пѣлѣн. Вомас куртѣома кыснан кѣв. Толскыштѣны пелыс лопјас. Пыж нырын солкѣдѣнѣ ва, ѣтар-мѣдарѣ пышјѣоны поснѣдѣк гыјас. Васы домлѣ ойна коѣ сѣз. Ју пыдѣсыо быд турун вуж тыдалѣ, лѣзов шѣк рѣма јурој правјасѣн нужалѣмны вабѣр, лѣва лѣнта нугылјасѣн веглаосыштѣны. Согыо шондѣ југѣр ула дувѣѣдѣн оирпѣјан шѣлѣкѣбѣтѣмѣн лырыштѣны берѣ дорыо.

МарҶинѣн оз-нын мѣвпав ышкыојас јылаыо, оз-нын нѣмкоѣа черѣ гыбаламѣн. Сыно, сыно. Пыр катѣ вѣзѣ. Уна чом нѣн колѣс бѣрѣ. Вѣзјасја сѣр

матыѣтѣ берѣ дорѣ, вѣзјас векнамѣны. Со-нын воѣс слада; гѣрѣов гыркнас ѣшѣдѣома ју ылаѣ, кокјасѣо бытѣѣ ју пыдѣсѣ мѣртѣѣѣома, јурсѣ јенѣлѣ пыкѣома. Ју шѣрѣз палскыѣома сѣдов вужѣрыс.

Мѣвпалѣ МарҶинѣн. Мѣвпјасныс ва гыјас моз локтѣны—мунѣны оирјавлытѣг. Чужѣмыс зумыш, кормѣм чукырјасѣн вѣзлаасѣма.

Ҷоң вѣжон нѣн МарҶиналы сѣм кѣрттувјѣн сащкыѣома мѣвп Лун нѣ вој спокој оз сѣт. Нѣкызѣ оз вермы тѣдмавы-кызѣ да кытѣѣ вошѣ кооператѣвыс ѣм. Предсѣдѣтел ылаѣ оз чајт, дај Машѣ јылаыс лок мѣвп оз кут. Ез најѣ. МарҶин асыс јурсѣ гѣтов пуктыны чер улаѣ, асѣо моз лысѣдѣ најѣс мыжтѣмѣн. Сѣз-кѣнѣ кодѣ сѣкѣ?

Чѣвкујалѣ ылаавыв. Вѣсѣг лечтѣѣм шы некыс оз кыс. Мѣча серѣн лѣстлѣѣ ју бан. Мѣдлапѣлѣн баѣјас бердын јуалѣны шондѣ југѣрјас. Вывтѣ лѣн. Тѣвру оз нмы да јуыс рутнѣј массаѣн југјалѣ, арса јѣ коѣ волк. Вѣсѣг вѣжыд петѣ четчыштны пыжыо да котѣртны мѣдлапѣлѣ.

Друг струнаѣн зѣлалѣс кыснан кѣв, трактрак кыскыштѣ. Шѣдѣ. Кыскѣ МарҶинѣн, катѣ кыснан кѣв. Пыж бѣрын шѣлск качѣдчывлѣс черпу куѣа сѣр. ѣтар-мѣдарѣ ветлѣ.

— Локтан, он дур,—нѣмкоѣа шуыштѣ МарҶинѣн да лептѣс васы јоо ныра сѣрѣс. Ез дыр четчѣв, чергыш лантѣдѣс.

— Морѣ, вомыс. Пѣнјасыс, трустлѣн, пѣла дор коѣ,—вашкѣдѣ МарҶинѣн сѣр вомыо кыснан вугырјас шѣдѣдѣ-

ас. Аслас мѣвп: „кодлѣнѣнѣ ташѣм вомыс, кодлѣнкѣ ташѣ бытѣѣѣ Ҷѣк-Ҷѣ ташѣм страшнѣнѣ...“ Сѣр пѣнан куѣа чунјасѣо нуѣдѣс да друг тракытѣс. Уна вѣжѣн чѣпѣсјѣс вѣр.

— Окајаннѣјыд, кулѣм вѣја да век-на сапкыны вѣзѣдѣѣ...—Мѣѣтѣома серѣкѣтѣс да ласкѣс пыж пыдѣсѣ мѣдбѣрјавыс песѣвтѣм сѣрѣс...

Бара катѣ... Бара вѣлскѣны пѣлыс лопјас. Бара ѣтарѣ-мѣдарѣ пышјѣоны поснѣдѣк гыјас, сунѣсјасѣн нужалѣны ју шѣрѣз да сѣнѣ вѣјтѣоны.

Жѣрвѣѣ сѣр вом,—лѣга вѣзѣдѣны дулалѣм сѣнјас.—бытѣѣ кыјѣдѣ МарҶинѣс нылыштны.

Бара гыјас моз локтѣны—мунѣны МарҶинѣн сѣнѣвоын мѣвпјас. Со, пыж пыдѣсын ѣгырјасѣн ѣјѣсны сѣрѣлѣн сѣнјас, вѣрѣдѣчѣс вомыс... Гѣрѣсмыштѣс, ыла ѣчертаннѣѣ лоѣ—Лѣгонтлѣн чужѣм. Сеосо чужѣм пасталаыс пушкыртѣс сѣд устош—Мѣтрѣј баыслѣн чужѣм. Унаыо вѣжлаѣс МарҶинѣн сѣнѣвоын сѣр јур: то Закѣр мѣмыкѣн петкѣдчылаас, то Трѣшкѣн вѣзѣдѣас... Ставыслѣн вугыр јывкоѣ сѣнјасныс.

Пыж ныр зуѣдѣс берѣ дорѣ да МарҶинѣн зѣрѣгнѣтѣс, бытѣѣ шуштѣм вѣт помѣ палалѣс. Аслас нырулас рокытѣр вѣскѣдѣс шѣрланѣ пыж ныр да мѣдѣдѣчѣс катны.

Оз прѣста мѣвпав МарҶинѣн. Мыјкѣ лѣчкѣ сѣлѣмсѣ дај пом. Мыј, некѣдлы-на оз јавѣт. Полѣ, гашкѣ-пѣ абу сѣјѣ-да. Јуавлѣс ѣтчыд Макѣм пѣлыс—сѣз вѣтѣв. Јуалѣс Лѣгонтлѣн—сѣмын серектѣс: те-пѣ МарҶинѣн даѣ, ышкымыны-нын кутѣмыд... Вѣтѣалѣс

берәмби, ке ойнасмыс са ервалыны. Качавлис семі Мартін—пожыи шыри-
жайон јогжылчисны ойнасмыс, ләга
виздәлисны. Суоис Максим. суоис
Мегонт. дај мүкәдәлю жуа көт ет,
суоасны-жә-а. Колд мөд ногон төд-
мавны, кызјікө кырыштын. Зоновјасы
јавитны гашкә-да? Бур оз-жә ло:
Најд Максим выло став мыжәс пук-
тасны-дај, аоныс косон петасны Оз.
Оз таји ков. Кыј-жә ескә?..

Шондәис важон-нин сајалс слуда
мышкә, оз нин ујаныс југәријасыс
мөдлапәлын. Сөмын зарнаою вөр-
јав өбүтә төдкә, абунә ләгәма
шондә.

Руон да лысави сәјис визас вы-
лө вәј. Гөтөр сөддөм ләи, не-кә би-
пурадон тракчәдчөмыс, өдләм тпкө-
мыд асәды кылә. Шын сорон кәјоны
вывалак бикнјас.

Педәјәслән важон-нын пажнајтис.
Пукәдәны бпур дорын. сәмид вежа-
јасләи вомас чусалә пев куә чигар-
ка. Вел дыр нин куә сорнә кәтәоны
да некыјә помөз оз воны. Вел дыр-
нин кокасәны. Важыоан-нын најд сә-
јә пыкәоны: Педә өтарә кыскә—ве-
жәјис мөдарә. сәмид-сирәда мыркөд,
друг он бертышт. Вужјасыс пыдәз
пырәмаө важә. Әбәа ескә Педә
кучкәсәс бертын воәан-и, бәроан-и,
увоан-и...

Чөволыштөм бөрүн дөзәмөм пы-
рыс Педә виздәлис вежәјис вылө да
бара вылысаң панис сорнә:

— Мыјкә јешшө аәтө прамөј
мортои лыдән. Ачид быгтә-тајәд
төлка крестанн да тащөм торјис
чужјасән. Но, шуам, те бура-коф
олан, ас һаныд тырмә ј, скөвина ви-
чан-и, бид торјис быгтә сузоан.
Друг-кә-нө талалас ускөтә. Вај вје-
тав, вежә, мыј пондан вөчны?..
Гашкә Трөшкајасыс казачитны муна
да?.

— Јен визас ускөтәны, — вөрчөд-
чытөг вјоталә сәмид. Педә збоја
пырккәтис јурнас.

— Јен? Ог төд, јен вылө лача
кутөмон кытчө воан. Шерыд-тај во-
лис таво. сугды пыкәныид миса. Пыр
артелә. Пондам коллективон ужавны.
Нинөмон он ворооы. Миса-тај өвмөд-
чам, пондам...

— Мыј-нө өтиторсө оо пөв зја-
ган, — пукә сәмид. — Куим төлыо-нын
менө јзведитан. Зөмонө пукәмо да
адјивүртө: артел, өтүв пондам ужав-
ны, машинајасын... Кагәдәс мөз быд-
ногон ыбәллан, калабич. Ставсө гө-
гөрвоа, аәтө колкө понда адјивү-
ртүнн.

— Гөгөрвоан-кө, мыј сеооа меж
мөз пыкоан.

Бара ләнтисны. сәмид ышловчис
да чөвләс ойнассө виз вылө. Рөмыд
сынөдын тыдалә зорөд, сөвмөд ич-

монө лажгөдчөма. Зорөд дорын
тыдалә ышқан машина. Талуан сәмид
ышкис. Ышқан машинаыс—машиној
төваршществоләи. Виздоо виздө мө-
ләдәлины.

— Педә казәлис вежәјисылю машина
вылө зоргөм да шуасис:

— Онә, со, кыскаоам машинајас-
наваным. Ставынмәбн-кө бтәлын виз-
јасным өвәли, кушөм ескә ләоыд. Сө-
мын өвә помоаң мөд помөз шыр.

Педә бара мөддөчәс вјотавнын.

Мыј вөсна сәмид оз пыр артелә?

Сјөз важыоан-нын ескә гөгөрбок та
јылыо мөбәлпә. Көт нинөмон оз шу
гөтырысыс нә Педәлә, но аскәдыс
быд лун венчә. Сорнитөдәс-нин Зон-
ов, мүкәдјас. Век-на некодәрә нинөм
ез шу, Коркә сәмид кәсоом кәтөиә
ветавылис. Онә ләдөдөма ләоыд са-
пөг дај кык гөз бөрәны. Ем тулуп,
кык ној пиндјак. Ставсө ләдөдөма
ас вынөн. Сув петмөн тәлываләс кер
дорын, тувсавәлис. Пемыдоан пемы-
дөз ужаләмөн, һаң кускә визтөмөи
сувтис кок јылас.

Унәлы ойнассө сәмид виздөдө рө-
мыд сынөдө. Вадорса бәдјас щем
зјөгдөчөмон шонтыөбөны. Ыркыд сы-
нөд мустөма нокошпчө сосјас пыш-
кыи. Мојдын мөз визүтө визвыса
вој. Сөдов вөијон лыкысөма јене-
жис. Синөмон адывтөм кышыс мөз
кәсоө му вылө чөскыд ун.

— Но, мыј, вежәјө?

сәмид виздәлис бпур вылө, очсып-
тис да четчис.

— Водны кад-нын. Век көз сор-
нит, пом оз во-а.

Лапкалә бпур. Чусмөны бгырјас,
пөјимөн шебыртчөны.

Визув јуөн мунис гөжөм. Асырјасө
пужјавлө-нын, но лунјас мичәбө-на.
Арләи ум руа ловшыыс луныо-луң
чортөдјыка өвтө. Мүкөд дырјә өшјас
митөм кымрө, чик-нын пондывалас вер-
мыны... Повчөдчө. Мыј ескә көз і
вермас. Визјаскөд ештөдчөма. Нәңјас
јдравны оз ков уна кад. Шер бөрүн
ез-і вермыны справитчыны. Мүкөд
вөкыда воләс вылө ышкөны.

Пыдысаң пуө сиктын өләм. Көз
ескә ез-на ортыс резыштчы, но ма-
тын. Бөрја кад јонжыка пондисы
вашкөччыны јөзис. Неважөн друг
кытчө-кө вошис Мартин. Мунис чері
кыјны дај ез лок.

Вәд вөјтис-лә, кытчө-кө пышјис-
лә, вјисны-лә—некод оз төд. Верст
кум ва катыд сурыс пыжыс; пыжас
шапкаыс...

Пыдысаң пуө сиктса өләм. Бы-
дөн быгтө мыјкө визчыооны.

Талуан сәлсөвет өдәс асывоаныс
прамөја оз пөдласыс. сугдывтөг пы-

рөны-петөны. Пыдә вежәсыи—штаб.
Медбөрјаоы арталөны асывыныс вын.

Кор штабәлн өштыны-нин пондис
заөеданнө, друг, төвсорөн пырис Гы-
чев Педә. Лоалыс тырөма, быгтә
сувталытөг комны верст котөртөма.
Крапкис сырыбөм дора папкасө да
шуис сөмын өвә кыв:

— Точка!

Гөрд Әлбш ойнассө чашкөдәс,
Зонов аумыштис, а Уткин бөрвәви
шыбытчөмон пондис виздөны Гычев
Педә вылө. Здуқ дыра чөволисны,
вөсөг гүтјасләи зјөгөм мичәа кылә.
Сеооа Корнәл Шангн—сәлсөветыо
предөдәтел—јуаләс:

— Кушөм точка?

Гычев Педә пукәис да быдөн
вылө виздөчөмон јуаләс:

— Тә нинөмон өтө төдөј? Ләоыд-
тај. Тә тан заөедәттаныид, мыјкә нох-
оаннид нөль өтен пыиы, а најд сәј-
ствүртөны... Скөдынымөс өр-дө-ны!..

Уткин кокында лоалыштөм бөр
вөскөдчәс:

— Но... Ме чајтә пөжар-нин-кө-а.

Шуис нөжөд, но быдөн кылысмы.
Зонов виздәләмоо друг јогжылчис,
быгтөи гүоаоан инын сјөс суыныс.

— Зјк збыл вјотәли,—лоалыштөм
мыотә бара пондис вјотавны Гычев
Педә.

— Мјјан сәлсөполнәләс петас ку-
шөмкө керкамо, малон пырөны. Вичкө
зонталан субботник налбн таулу.
Зјк нарөшнө ордөоны. Но-да ме өг
ешты. Мә нарөмоын нокоам: лозунјас,
өтенгагет... Став јачејкасө мобилә-
зүгит. Талуан—бөвөјөј луи. Төданныд,
төртү баравежәјкөд рытывбид, вен-
чым. Сы мор мөсыс оз мын. Кытчөз
оз пыр артелә—учыи өг ләз. Быд
рыт понда венчыны. Ме—комсомла
јачејкаса өсекретар—да өг-кө вермы
вежәјәс завербујтны... Кушөм нө ме
секретар лоал!.. Позор-дөд?.. А топыд
крестанн. Сы мор-кө кучкәоас—
пуккылаалас... Но-да мен јешшө колө
гөнытылыны... Видчыөбөны... — Мыј
јешшө көсјис вјотавны Педә, сјә не-
код ез-і төд. Кызјә пырис, сјә-і петис.
Уткин сөмын јурнас копрөдлыштис.

Максим талуан лунтыр-нын слө-
нәјтчө. Төрыт рыт вәгәлисы тывјав-
ны көзәинәлы. Верст нөль катәлисы
ју катыд... Чері ез мед, ло шеді...
батыс... Војбид ез учыи Максимы.
Синвозас бәвыслөн шөјис: ләз, пол-
өбөма, дрөбәлөм јуряла... Куһлас
өинсө да јешшө-нын пуштөм аслыс.
Өчтөд ојбыртәлис дај мен шуштөм
вөтыө сәдмис: ју катыд кәтө бавыс,

кыспанааб... сувтис бачјас дорб...
чера морт...

Ез ју тауи Макоим, но код морт
код. Јурвемис бажб, вирјажис тиралб.
Шондикб четчис. Ужавни ез муи.
Опрбб дбва ордын пукуштис, Ле-
гонт орбб ветлис. Зумыштбмбн
виоталис сылы:

— Тбрыт тывјалим... Шеди... Бат
шеди.

Кажавлис, кызи Легонтлбн чужб-
мыс вежовлис. Мыјкб дыр мбвпа-
лис.

— Мыј сеоса? — спокоюја-нын
јулис.

— Мыјла миса вјинныд?

Бара дыр чбволисны. Легонтлбн
кјјас гбрдчабны кабырјасб, сјјјасыс
донбб...

Рытјадор Макоим лыдџис сурја-
ыс гјкбд:

Тарыт Нардомын чукбртчб парт-
сбранныб... Гражданабс корам
волыны...

Партјачејка бјуро.

Сурја дорын вел дыр суаллис
Макоим. Мыј мбвпалис — некод оз
тбд. Аскбдыс вермаоис: муныбб,
не-б... јавитыб-б, не-б...

Мунис. Ббтын мбз дувгис.

Ббтын мбз-жб дыр суаллис нар-
дом ббдспорбг дорын. Пышкас пу-
калбны војтыр, сорнытбны... Кодикб
петавалис ывлаб да себбктис.

— Макоим, бара-нын „тбла“-бмбј?

Макоимы тбла, сы пышкын буш-
ков ветлб. Јурвемас бытбб проводјас
тбв јылын шургбны.

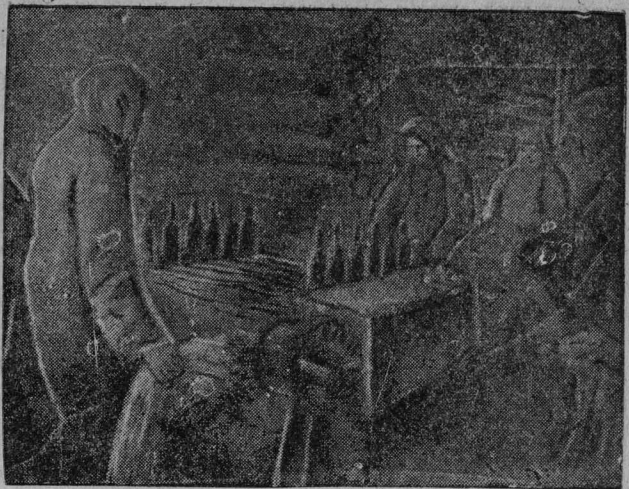
Пырис. Кызбб. Уткин сцена выв-
еад виотасб... Сјјјасб нубдас пуб-
лика вывти да нервнбја тблб бккисб.
Гблбсыс вурун лџтан вез мбз чјргб:

— Ме, тбваршјб, 1912-д вооан
ес-сер ббвлб... 1919-д воб пыри ком-
мунист партјаб... Так каззат, убџ-
џитчи, адјб... Ме—бблшевик... Онб
мыжданныд колхознбј двјженббл
паныд мунобмыс. Мда... Мем зев
ббббнб. Неужемб ме враг тјјаныл?
Правда, ме ббшбајтчи... сомнебајтчи...

Шпынјадбны пукалыејас. Шпын-
јалб Педб. Уткин адјб да јешбб-
нын јона сорбб. Бытбб суд вылын.
Мукбд дырјб ббзмбмбн пыркјјтас
јурсб: „Мыј ме тельгиса на водин?“

— Онбја ответственнбј кадб парт-
јавны лавббмјас торкбны, падибббны,
— четчбмбн пондис виотавыны
Зонов. Адјб, суоа кывзбны. Парџе-
јасыс ббдор локтбмын томјбз дај
обма дабббјас ембб. Гычов Педб-
лбн вежажис — Фемид — тошкас кут-
чыоис дај сјзи олис Зонов виотаг
чбж.

— Дасбитбд партјесад шуис вер-
мбны колхозјас вјена. Сјјадлбн шу-

Вјечинса кудбел вбчан машина. Ббти часнас лџб 12.000 зуббс.

бм — программа фејствјја. Кушбм
партјееу олдбм оз пбрт, сомнебајтчб,
сиз-кб сјјб-партјјалы паныд. Уткин-
лбн пагјалбм жугббб мјјанамб јаче-
ка. Сылбн пагјалбмыс вужб Гбрд
Олбшлы, Корнл Шангилы. Виббм
колб и сщыштны вужоаныс. Бјуро
шуис Уткинбс исклучитны партјјавис.
Танб унабн сорнытисны. Уткин сеетис
кыв вебкбдчыны. Мыј шуас сбранныб,
ме гблбсујга. Кодб, медым Ут-
кинбс исклучитны?.. Кодб, медым сет-
ны чорны договор?..

Секретар гбјис протоколб... „пар-
тјјнбј постановленнбјјас пыџбб
пуктытбм да олдбм пбртбмд
восна партсбранны шуис Ут-
кинлы сетны чорыд выговор. Во-
збб оз кб понды ковасны колхоз-
нбј гы павкбббм дор, лас пр-
итбма организационнбј мера-
јас.“

Табб ставис Макоим оинводын
мунис вбтын мбз. Сылбн аслас муно
кас. Отчыд веоиг мбтбма серетгис:
„сбмын-бд горббчы... сбмын-бд кык
кыв-і шуны“... Вбрбббчылаас-нын да
ббр жугббдчас. Полбм абу, оз пов. Ассб
абу жал-дај „најјасбс“ абу жал. Мыј-
нбб сеокб? Батыс радб?.. Он-жб-нын
ловббд-а. Правда! Правда радб!..
Мед быдбн тбдбны — Машб-ни, ба-
тыс-ни, председател абу мыжа-ни.
Мыжабб со кодјас...

Шталаббмбн мунис Макоим скам-
јјас костб. Локтис сцена возб да
бергбдчис. Сбранныб чужмис. Кодјас-
кб себкитисны — Макоим-пб кбсбј дур-
ны... Но Макоим зумыш. Макоим ад-
јб зоргыб сјјјас. Друг бытббб об-
лбмбформе лбчалис, јурвембр сажкал,

гбббр лбб прбст, коккб. Курыда
шынкытис да сиббм томанбн зуртыш-
тис:

— Ме кбсја виотавны... Јавитны...
Кооперативис обм гуоалисны...

Бытбб быдббамыс вомсб томал-
лисны, быдбббс скамја бердб вурмыш-
тисны. А Макоим шынјалб.

— Гуоалисны... Гуоалим мб, —
горш тырнас горбдис. — Легонт да ме...

Макоим шлапкыоис скамја ылаб.
Оз кыв кб оз адчы вашкббдчыјас.
Јавитбм ббрын лбгшмунб. Бытбб
тбрыт војсан бнбд кыскалис мбз-
рас обкыд груз, вблббчи мынтббчис.
Кудис сјјјасб, чбскыда лавыштбмбн
валџчис скамја мышкб. Кбнкб ылын
бытбб виббббны Легонтлбн сјјјасыс,
но, вебкбс...

Јбзис бытбб налимјас гымгаб
сурббмын. Нардом зылын јурјас ка-
пуста мајјасбн сарвиббны.

Сцена јурвысбб аскалбма гбрд
плакат: Колхозјас кыр оиктбс пыр-
там сотсиализм!

Фемид ббвтлис чинјасбб плакат
вылаб: колхозјас пыр оик-тбс пыр-
там со-џи-а-лиз-мб!

Шыпасбн, шыпасбн лыдџис, сео-
са јуртыдбсбб гымјыштгб мбз мбв-
пыштис: етамыда дбра виббмны...
Кык дбрбм сеокб мем петис...

Фемидлы оинкымјасбб талун кб-
рбма. Чбгарка ббрса чбгарка кыскалб.
Бытбб сулалб шор дорын да мбвпа-
лб: четчыштны али не?

Бергбдчбмбн вибббб јбз вылаб: му-
кбдыс суоа кывзбны, кодјаскб вбш-
кббчыны, шпынјалбны. Унабн вибб-
ббны Гбрд Олбшјас вылаб, бытбб
медвожына адјбны.

ТРАКТОР ГОР

— Оз ков артел... Абу мшнőй му,—четыштəмőн гордїс Јорш Јогор. Гордїс дај дебїс, бытѳо е-ї сїб шу.

— Вернő, оо батушкајас,—кы-оанкő шырпїон чїпőстїс Тїма Иван. Ачыс е-ї тыдавлы. Јакő Грїш те-легоамм сурїабн былгőдчїс зал шрőб:

— Аслыным оз тырмыны мујас. Прїмернő, лавкаю оом таргајтїсны... Оз поç мїа верїтн. Прőстőј дур-рőм. Ышмőны мїа прőстő. Бытѳо артел-аотгő оз-нїн-ї поç овны... Ар-тел...

Гөгөрбөк чушкыны пондїсны:

— Вернő... Ышмőм.

— Прамőј креована-кő јешщő-нїн...

— Чөвлым... Прамőј артелшкыкыс көсјő вїтавны.

Шпынјалőны тошјас. Теш: Гөрд Олш көсјő сорнїтны.

— Мї, сїз прїмернő, граждана, жалајтам артелő котырчныны. Мї обществос некущőма огő пондő дешкőдны... Тїјанлы, кыз шуны, теш... абу верїтана. Мыјнő тї чајтанныд — мї ужавны огő вермő алї мыј... Сөм таргајтмőн кодкő көрїтїс. Кыз шу-ны, тајő лəж. Сөм гуыюјас сурїны: Легонт да Макоим... Гашкő і јешщő кодјаскő. Следовател небос тбдмалас... Муыс ем обществолбн. Со, ку-лакјаслөн век-на мујасыс... Кыз шу-ны, век-на налы уллун... Сөса-гај артелő тујїс вооса трудїтчыс креова-

нїналы. Локтőј, мїлосөй прооим мїа-тај.

Төвјыв бадкорјасөн вөрőны жур-јас.

— Мїјанын абу кулакјас.. Бы-дөн трудїтчмőн олőны,—гыбыштїс Јорш Јогор.

— Вернő, оо батушкајас,—чїпőс-тїс Тїма Иван.

Семїд адž: шузыны пондїс скод. Бара кыптő буза. Көрнїл Шан-гїн трїнедő козвончїкөн. Комсомо-лечјас шурујтőны јəз чукбрын.

— Кызөј мїа ставныд. Став-ныд менő тōданныд дај ме тїјанс тбда. Менам кыв жеңыд. Вїста-ла ескő уна да... ог куж. Абу значїт велалəма. Окота шуны со мыј: мед котырчő арвел. Суседјас, бур тајő делб. Колб ставнымлы кутчыны. Мōд ног век мї лоам кондөрјас, му гагјас. Мед тї менő шуанныд јөјмөмөн. Абу сїзї: мї вөј-дөр вөлім јөјө, өнї кад-нїн прөсуж-мывы. Коди сен пасјалб: гжөј менő арвелб. Ог көсјы колчныны вежа-пыс...

Чүјмөм скод гыжјалб журпыдөссө. Гычов Педб өзјан өнїјаснас тракјө вежарысыс көсб. Гөрд Олш бер-гөдчөмөн увужїтб кїпыдөснас гөрд тош

Презїдїум пызан сајсаң Көрнїл Шангїн гөлбөсүјт:

— Коди—за?

— Коди—прөтїв?

(Медвоzza јукдөлөн ном)

Кыз кымбөр сүдөдчө јывнас,
Вїж паакөма пожəма јаг.
Выл ыланкыв сенї кылб,
Сен тракторлөн кылб јон шаг.

Со журнысө лептөмас вылб,
Кын муыскөб јїтчəма вуж.
Важ прарыс колəма ылб,
Выл кад дырјї выл нога уж.

Сен пїла „рїнко“, тан „компїс“;
Сен „холп“, „катерпїллер“, „кве-трак“...

Тракторїст аөгїс тракторсө ломтї—
Еј, весоа, сөс туж шрөрсї враг!

Код пїсаоө, код сенї лешкő,
Код гөгылб сујала зор?
Тен тракторным сөтыштас плешкад
Мед мїјанамыс ужјас он сор!

Вөр пын выл ыланкыв јургб,
Гөрд мерїн со пошкөдїс пел;
То тракт вывтї тракторым јургб,
Сен керамдыс уна-бд вел.

Кын кепшоөн көзыдыс крапкб,
Куз козпулөн зөрмөма туг.
Сук вөр повстї грымдбө трактор
Выл одбман, востб выл туж.

ПАРОЃИЈА

САНДРІК ЈОГОР

Швыргы, пєчыкы, ічмөнőј,
даскык катбөм—катбөмőј.
Нувгы нужав кузабőј,
Шабдї пачөс куделбőј.

Шургы ректав чөжїнőј.
Таргы, быдмас вежанбőј.
Паноны, өктыво ічїнőј.
Гартчы, тббїыс шбртїнбőј.

Зуправ пушкыме гөгїнőј *)

Уч да втəса көкїнőј...

...Ылгб шувгб вөрїнбőј,

Гужгб, голгб керїнбőј.

Печкан дорын чужбөмőј,

Ордым куза вужбөмőј

Вөрса ужјас јургбөмőј

Ударнїкын курбөмőј.

Брїгадїр тед вїстаөїс

Голыд јї туж кїстаөїс

дод оз крукаө мугөрбөј—**)

Көкб Сандрїк Јогорөј.

*) Гөгїн—пөч. **) Мугөрбөј—му гөра.

Сїдман.

Анаңјаса (92 квартал) кербөчөмө звучнїкјас уждалавнїны бббсгајтөвы

Торпыртас Отувтигон

ВИСТ ИВАН ВАСЛОН *)

6.

Тарыт Советын скодка. Мужик-яс азыма сорнигоны. Мукд ёррй вооса ёшинясодыс керка стопанас журботылаас, быгтё прэзынк асы-водё вичкоын ватагаён звёнигоны.

Мужикяс лезалёмаёо чер ёшбёмён шыи, обкыд лоланыи, воегй пызан дорын пукалыясёлён, Пыркин Ыллаалён да Советса предедатель Арсенённ шынысла омёла и чужомныс тыдалё.

Кагаа-бабаяс оёссёо зуркнётёмён крмыче пос помсан кывзёныи.

— Гм... Отувнад Ылла Ёиконич дерт, лёбомыджик ескё да, сомын абу-жё аслад-код, век мырьюкё да мырьюкё п ов, коря вомаасыны... Сесоа бара-жё смайасыд зыкыныи кутасыи, дао наы сорьюясёди, ним тыны...— Каягис оёд тошяса мужик Ылла помалён бёрыи.

— Аслад-пё-таж векна аслад, шумывласныи. Ёз вылё-кё уоан— ставыс помасыс. Со, Лекоей Микитч да Васю МIRONич отнанис-жё да миан оиктын меоа-на бура олоны.— Серёфнакяса чукбёран шыбыгис кодкё.

— Семья коста оз лёбавныа, ог тёд отува овмёсоыд мый артмасы.— Воцэяас мозыс-жё кодкё ёзгыштит пёлбёсан.

Беднакяса пукалыныи ётчукёрын да кывзысныи мый вёталасыи сорни-тыяса.

Наёо ештёдём бёрын сувтис даныл, кышовтис оиыяснас журяса вомён да наёчкёи гёлоёён заводитис. Сесоа вочасын пыр кавис и кавис, а кор Олёшяса ярымо оор-нё воис, веакыда модис вундыныи, брётвади-моз чилсёдлавыи.

— Тырасл йона-нин терпити... Сы вылё-ёмёй реверотёо вёчисныи, медым некымын морт красуёгичисныи, а мукдб ундыкыс шыг-нёё пёт олысны... Путь-ёрыс став мусё боотныи кодхозыи, кулакясам тор-ёдныи йуёд ёрыю, мед сенй сесоа гудьюасыныи, мед видасыныи кёрсё...— А, те, даныл, еныи сешёмаёсё... Пырыс-пыр муб кутчыоан, кол-

хозыд-ёд абу-на, код тёдас дешёо кодкё сетчё гёмеас оз.— Вевтёис Арсен.

— Вернё Арсёе-чэе Иваныч. Кыз шуан те, прамёй ёз тајяса колхозё оз-и гёшоним, абу-ёд ёрёбё, оз-жё кутны таргајтны асоыныс ембур.— Кисё вешкода паокёдёлёён шуа-оис МIRON Васка, сесоа Пыркин вылё вёзёдёмён содтис:

— Алы, гашкё, мырдёён кёсјад оуныи да, а?..

— Огёй, огёй!..

— Ог пырёй!..— ётпырйё равё-тисны шёркода олыясас.

— Пёлјас та-жё ужаёлёмаёс да наы соёлёмаёо, и ми кутам наы сојныи...

— Кылаи, Васка... Кулацкёй сорнијастё тани нинём лезавныи... Код тёнё татчё корис, нектод-ёд ез. Верман гёгыл-тчыныи. Ен мугит ёзёсё. Непёштё тјан кодфёмёо мырдёён оуям, верман-кё ялёджик тојшшам...

— А, те, данё, ен вывтисё... Мыйён аотё чајтан... Корыо-ёд те, корыс. Суыштит веакыладор-оан Ваокакёд ётланыи пукалыи мужик.— Иван вокыд тај тенад некытчё оз шыао, сё-жё колё овныи мёса, теныд...—

— Јортјас Ш-ш-ш-ш. Кулакяса тани оказывајтчё вёломаёо.— Шыа-оис пызан саяис Пыркин.

— Емёо бара...— шпынмунис Ваока.— Соыныи не мивок-кодфёмё „кулакясыс“—кё, гашкё, став Керёс ёиктыо-нын корыоё пёри да... Шунытё тај, мёса кулакнад поёзё.

— Кулакясёс тајёо собранныёо вылыё кора петныи.— Сё-жё кёзыд гёлоёён шуаёис Пыркин да ёшбё-чис пызан дорышё.

— А-а, петныи... Скод вылыё-кё петныи. Улыч вылын-кё небоё Ва-оисей МIRONичон нимтанныи, шап-кајас чегјаланныи... Граждана!..

— Пет, пет Ваока. Нинём мёса, тапи мугитчыныи, нинём „граждана“ саяид зёбоасыныи... Микит Олёш ёт вај шёш пет-и, егё-ёд мёса буракё татчё тјявёс корёй...— Јоотышталёс даныл.

— Мепёсё-нё мыржё, ме колё-кё, шёш колхозас кёсја пырыи... Те нё мыён тёдан даныл... Менам мыцкан машина, выл плауг, вёјяс— ставсё кёсја ётувтын... Менам возвыи-нын колхозё пырым ярымо шыбёдчём гёёма. Со...— Чёпоис кыкис да чургёдис Пыркыныи.— Завоерда, ме, граждана Совет лаот дор, гёлјас дор... Кёчныи весёлём кёдыс оста...—

Шёркода олыясас мёда-мёд-ныскёд оинамоисныи, чуйисныи. Лек-оёй Микитчы колхозё кёсё пырыи? Машинајас здратныи?... Ачыс-жё на-ёс, шёркода олыясасёо вёлёдис не пырыи, оз-пё ков кёдыс оет-ныи-ни, јормасын-пё, а ёни,— мёда-рёо...

Гёла олыясас унаён ётпырйё горёдисныи:

— Оз ков... Оз ков боотны колхозасы...

— Вётамын татыи колё, вёт-лыныи.— Ыдыд гёлоёён шуаёисныи гёла олыясас.

— Кулакясёс-кё боотад ковко-зад, ме первој ог пыр-а.— Тојыш-тит оёд тошка мужик да чужомёо зёбис журяса саяё.

— Мыј тајё? Срмы? Собранныёо срываётоны кулакяса?— Јёз чукбё-рыс четчис комсомолец Јогор, веакыда Олёшёс кватитис шёшаёдыс да каы шёбёс-моз тојыштит ёзё-лаи.

— Пет шуёны теныд...—

— Кён? Кён мёса, т... С... сукајасы... Помниты Јогор. Пом-ниты мёса, тајё тортё...— Олёш жургитис јашшерёца-код јоо ои-ясынас, вёчлис кулаккё да воши ёёсё саяё. МIRON Ваока кинад вёт-лёмтё адчис да ачыс петис дај, Олёш-моз-жё грёчичана кывјас шыблалис петгасы.

— Кёјијасы.

— Вёла-кё оетан тајясыи, зи-кёч матё воштасыныи... «Ембур се-там—боотёй колхозё»,—зонмёс...— Кагајасёс быгтёо чабайён млёдёлёныи—артиёо бара...—

— Вывтё-жё чорыда боотид граждана,— четчис пызан саяис Арсен.— Вётамыныи скод вывоис ез ков мёса...—

— Лант, Арсен. Зикёч-таж те кутыи кавотчыныи вלאи— кулак-ясыи кивыи ворсан.— Воцёссёо вевтё-чис даныл.

Недур кёжлё Совет пыщкёс чёвалёс, сесоа тај кыз ёдзас, речёб-тас, чардбёён быгтёо швачытит, мёда-мёд вылас помтёг, бузан-шор моз мёдисныи кёсоыныи мок, тырыё маткан кывјасы. Шёркода олыясас гёлаоыијасыс ёмыё быгтёо пурёмо понјас нуждёчисныи—гётё-вёф кооадыныи. Гёлаоыијасыс пыц-

*) Заведёгчёмёо вёгдё 31 воаз 23-24 № №.

кые збожытыкјас вочагычалдын, рамы-
яс палыбјас куткыртчымабо, вид-
чыооны мый воцѣ лоас.

«Свалоочјас! Кызі агірујутымабо
еерейнакјасо, пураан понјасѣ пор-
талымабо... Јона-на і тышкаоны
коммас Олышјаскѣ да Ваокајас-
кѣ». — Веокыд вылѣ вицѣдлѣ да
мѣппыштѣ даніла.

— Јортјас, минутку.. Лантѣј
миа, јортјас, оз-жѣ поц таці...
Черезчур...

— Асланыд мед абу чур-а, ми-
жантѣ бурец-да...

— Зонмо, гачтѣмјас... Лантѣј-
пѣ-ѣд. Абу мијан кын чуркаѣн пу-
кавны татчѣ доктѣма—сорытны
кѣсам...—Амјалѣсны шѣркофа олы-
сјас быдныгы Пыркинѣ.

— Безобразјѣ тајѣ јортјас...

— Безобразјѣ-кѣ асныд собо-
рујтѣ дај.

— Чг гачтѣм колтѣј дај ско-
дјутѣј... Ми шѣ муанам...

— Мед Созон Онѣ данѣкѣд
кывзасы колѣкѣ, ми сѣ-нын тѣдам.

Шѣркофаолыојас пѣвсые ѣт-
пырѣј пѣтисны мужік вѣт кымын
да вѣлѣуѣ Сѣветын неуна лѣныш-
тѣ. Пыркин Ілма вѣталѣс, мый
гѣла да шѣркофа олыојас кѣст
та мыда зык, сѣјѣ—кулацкѣј агі-
таціјалѣн резултат, мый кулацјас
уна еерейнакјас-нын асланны
кысѣмабо, веокыда орѣдны кѣс-
јоны колхоз ѣтувтѣм. Вѣталѣс, мый
гѣла да шѣркофа олыојасы овмѣс
кыпѣдны поцѣ сѣмын колхозјасѣс
ѣтувтѣмнас да сы под вылын
кулацјасѣс, кыз каасѣсѣ бырѣдѣ-
мѣн.

— Вернѣ Ілма Ыконыч!

— Правильнѣ! Гіж менѣ ковко-
зад!

— Татые гіж-і...

— Менѣ шѣц дај...

— Мелѣ-і...

Гѣла олыојас пѣвсые дасѣтѣ
овмѣс гіжѣсны, шѣркофѣмајасые
кол.

Колхозѣ гіжѣалѣм бѣрын ком-
сомолѣч Јогор пызан дорѣ сувтѣ-
мѣн вѣсталѣс ѣтка овмѣслѣе омѣл-
лунѣсѣѣ, фактјас вѣјѣдалѣс асла-
ныс Керѣс јылые, мыјла сѣцѣм
гѣла олѣны налѣн крѣванасы да
кызѣ да мый колѣ вѣчны колхозы
воцѣ вылѣ. Јогор бѣрын заклучѣ-
тан кыв вѣталѣс јѣщѣ Ілма Пыр-
кин да колхозчыкјас—да, да—кол-
хозчыкјас, дас минут сајын-на вѣ-
ліны ѣтка олыојасѣн—ѣнѣ колхоз-
чыкјас-нын—быднѣ кекеначисны.

— Правильнѣ, Ілма Ыконыч!!!

— Ве ер-ѣ-ѣ-ѣ!!! — Кајтјисны
најѣ:

Аскѣван шуисны му јукны заво-
дѣтны, кѣјдыс лѣѣѣдны, гѣрјас,
пѣчѣјас, вѣвјас.

Кѣчѣл Іван бѣрја радѣын зумы-
ша пукалѣс, сѣјѣ эв гіжѣм кол-
хозѣ.

Гѣла олыојас пѣвсые і мукѣд-
јас-на эв гіжѣмын, а друг да-кѣ-пѣ
пазалѣ бѣр колхозыс, код дѣнѣ
шыаоан? Мікіт Олышѣ вѣтлас
бѣр, Мірон Ваока сѣ-жѣ,—мѣвпа-
лѣсны најѣ.

Сѣмын ѣткымын шѣркофа олы-
ојас пѣвсые мужікјас еералѣсны:

— Вицѣдлам, мый тјјан артмас.

7.

Путѣ јѣрын кѣчувкѣтјас моз жуѣ-
ны јѣз—тајѣ колхозчыкјас.

Војѣдрлун, кор колхозчыкјас лѣк-
тѣсны му вундыны, Мірон Ваока
сувтѣма аслам му шѣрас, пѣлном-
вылас зор боостѣма да горѣѣ:

— Ог лѣз некѣдѣс аслам му
вылѣ, ачым керавал, ачым і пѣл-
зутѣча...

Сѣмын сы вылѣ некѣд вѣсѣг
эв-і вицѣдлѣ. Колхозчыкјас тѣј пѣ-
лѣнсѣ первој мѣрајтѣсны, сѣвѣа
јагламыс паскѣдѣсны—ставыс і
вѣлі.

А талун-нын ныв-бабајас чѣлад-
јаскѣд зѣла кокисны борјас, мужік-
јас мѣрмына-коѣ вѣвјасѣн (кѣрым-
тѣмысла сѣцѣмѣо-і вѣліны најѣ)
заводѣтѣсны гѣрны. Мукѣдыс кы-
куім восков тувтѣма да важѣн-
нын сувтѣма. Пѣрыождык вѣвјас
бѣлѣ лабутнѣјкына вѣлѣны—прѣ-
вынкѣтѣмаѣо-нын.

Кѣд-ѣурѣ кѣјѣд вѣјалѣоны, кѣд-
ѣурѣ пазѣдѣоны, кѣјѣд лѣзѣны—
уж тѣрмѣ быдѣным.

Ыкѣн Ілма гѣрѣ-жѣ. Кор-ѣурѣ
носѣвѣј чышјайѣн чышкыштаас чу-
жѣм вывѣсы пѣсѣѣ.

— Те, Ілма, чѣк бытѣѣ абу крѣ-
стѣин—карса морт бытѣѣ, усчыш-
кѣјѣсѣн ветлан. — Кајтыштасны
мукѣд бабајас пѣвсые.

Ілма сѣмын шпѣвмунѣлѣ.

Паокыд борјѣд вујѣгѣн вѣвјас
быдѣн сувтласны, мукѣд дырјѣ
Ілмалѣн телѣзна колѣ да борын
кокомы нывјас вак-вакѣн еерѣк-
тасны сы вылѣ:

— Вунѣдѣмѣд-нын тај те Ілма
гѣрныд, пышјѣдлѣ гѣрјыд, ха-ха-
ха-ха...

Ілма адчылѣс кыз нывјас чуко-
рѣе ѣвѣ нывка ежа корѣгѣн лѣјис
сылы, Ілмаы да паокыда-па-
кыда еерѣктѣс. Ілма чунѣѣ петкѣд-
лѣс да шуіс:

— Часыы, Санька, ѣбѣд дырјѣд
ѣурлан.

Ыргѣн вѣт ура-коѣ шѣндыс вѣр
сѣјы мытѣдѣс асые пѣлѣшѣ,
ѣавкытѣс јутѣрјаснас колхозчыкјас
вылѣ. Шѣр пѣлѣнса баѣ кустјас,
вылѣ турѣч вѣж вѣвѣкѣмнаныс шѣ-
пѣ-

рѣчѣптѣсны тѣвѣрукѣд, најѣ узвѣс
вылын чѣлѣдѣсны пѣчѣкајас.

Мужікјас кык час гѣрѣм выноѣ
сувтѣдѣсны асымын вѣвјасѣѣ шѣрт-
чѣвѣштны, асныс гартјисны чѣгар-
кајас.

— Е, тулысыс Ілма Ыконыч!
— шуѣіс Ілмаы даніла.

— Ычѣво! А те, тѣдан даніла,
кор ме паокыд му вылые аѣа
шѣндѣ воцын уна рѣма јѣрѣалы
јѣѣѣ, мем век кажѣтѣѣ, бытѣѣ
украинаыѣо ми. Аслам быдѣн е-
рам пѣтѣо...

— М-м! Ынѣреснѣо!

Мужікјас кѣрѣвалѣсны ѣѣдѣлѣкѣ
кѣвјас да бара заводѣтѣсны гѣрны.
Бара вѣтѣдлѣоны му помѣан му
помѣа.

Гѣктар кык кымын гѣрѣм бѣрын
Гала Ваока заводѣтѣс кѣзын. Кѣ-
тырѣн-кѣтырѣн кѣзѣан кѣјдые ѣку-
ратнѣја му паотала ѣавкѣдлѣ ід
кѣјдыс. Ваока бѣрѣа вѣѣѣ-вѣѣн
заводѣтѣсны пѣвѣтны-агсавны кык
дѣтѣа, телѣзна тор вѣсѣг некытѣѣ
ѣз колны.

Бабајас, чѣладјас сѣ-жѣ дѣдѣв-
тѣг кокѣоны, пазѣдѣоны, нывјас
нумјалѣоны ѣтувја узды.

— А Ыкѣн Ілмаы прѣмѣј жѣ
зон, эв-нын некѣдѣс ѣбѣдѣт-нѣ,
кывнас ѣз ѣѣд-нѣ, душе-евѣлѣј...—
Нумјалан пѣлкѣнѣкѣ вѣмѣдорјаснас
шуѣіс Ілмаѣс ежаѣн шыбытыс
нывка, Санька.

— Боостѣн, Ілма выласѣ?

— Ха-ха-ха-ха...—Санька вѣча
кыв пѣдѣдѣ паокыда еерѣктѣс.

Збыл Санька боостѣма Ілма
вылѣ. Воцѣа лунјасѣаныс-нын, кор
Ілма лѣктѣс Керѣсѣ, Санька адѣас
вѣлі сѣјѣс да вѣјѣдѣс да вѣјѣдѣс,
ѣнѣмыс-нын колны кутас, сѣјѣ
вѣкна вѣјѣдѣ. А мунны Ілма дѣнѣ ѣз
лыот, шыаоны ѣз лыот-нѣ. Кымын
зон-нын Санька бѣрѣа вѣлѣѣіс,
некѣдѣдѣ ѣз гулајт. Ілма лѣктѣс
да сразу боостѣс. Ілма вѣсна-жѣ
Санька і баѣсѣ настаѣвѣјтѣс пырны
колхозѣ.

Ілмаѣс, ѣз сѣмын Санька раѣјт,
быд нывка сы јылые дѣмајтѣ,
сѣмын ас выланѣс аѣчыс абу-да
некѣдыс вѣнѣѣ ѣз шуны-а.

Ілма лун дасѣвѣт кызѣа Керѣсын
ѣз-на і ов, мыкѣд авторѣт-нын
имѣтѣѣ гѣлјас пѣвсын. Сѣјѣ ачмы
мѣпервој быд уж вылѣ кутчыѣ,
абу мукѣд-коѣ, ѣз лыѣдѣе лѣш-
нѣјѣ ужалѣоны. Војѣдрлун уѣѣдѣ
кѣјдысѣа колѣ вѣлі мунны, Ілма
вѣлі ачмыс-жѣ кѣсѣј мунны да эв
лѣзѣны; мѣ-пѣ тетѣг нѣнѣм ѣгѣ
пѣтѣѣ, му вундыны-нѣ, гѣрны заво-
дѣтны-нѣ, сы вѣсна Ілма колтѣс,
мунисны Созон Онѣ да комсомо-
лѣч Јогор.

Чезју бокың „14-бд“ Октябр ыма ударнӱй-звучнӱй бригадын бригадиряс: 1. Каракчиев, 2. Вавилов А. С. 3. Савин И. Тајӱ жортјасыс луннас вӱчӱм 8-9 км. морт ылаб.

Луншӱркакын челега ылаб деги најас лептисны гӱрд плаг. Колхозникјас назикиӱн еновтавын кутисны асовыны ужнысӱ да матыстчавны бипурдорлаң.

Мужиќјас ледалисны вӱвјассӱ, домавалисны гезјас ылаб шор борјо да сиз-жӱ мунисны бипурааң, кӱни вӱли ыжкӱ ыжмд пӱрт чуќја овежӱ черива.

— Ӑтувја уж, Ӑтувја і оојан.—
Челега ылаб пукоиг-мов шуӱс Гала Ваока.

— Сиз-тај ескӱ Васил Митрич да, кӱдыстӱ-кӱ оз вајны, сижӱ вот, буди, тешкод-жык лоб. Нинӱм абу кӱдыснад мӱса, та папта мујастӱ пырыо-пыр он-на кӱч.—Кажтис Ваокамы Санкалон батыв, Ӑлӱксан дад.

— Ӑлӱксан дад зря тӱждымаң, колхозамы кӱдысты завоегда оетасны, быд ногӱн старатчӱмӱ ӱи колхозсӱб кок ылаб сувтӱдны, мижаны оз-жӱ ӱткажитны.—Успакаивајтӱ Илла.

Колхозникјас пукоалисны пӱрт гӱгӱр. Код сурб јуквасӱ чӱвтисны асланыс таотјасӱ, код-сурб веоқыда пӱртыс лупјоны паналӱны.

Санќа Иллакӱд панымӱм пукоис, сӱнјаснас чӱатлас Илла ылаб да бара да, сееса наӱ крӱшкӱӱн лыјис сижӱ да таотјас вескали, Иллабс рывыштис пӱб чері ва. Санќа вак-

вакӱн серӱктис да бергӱдчис мӱдарӱб. Ныв чуќӱр сиз-жӱ гажаа серӱктисны, сӱмын олбмажык јӱв дӱбӱм пырыо на ылаб шуасисны:

— Мыј онӱ сетӱј мортывыс оојныс, пызан сајын-ӱд оз балујталыны.

— Нинӱм, тетушкајас, оз мешајтны, мед балујтасны. Вот гӱр-оас-кӱдсас да бригадӱм мунам сплав ылаб, сен гашкӱ оз-жык кутны дурны.

— Мыјнӱ думајтан повтам-ли мыј сплавомд? Егӱ-нин ветывлабј думајтан? Мижаны бара ӱк веокод, гӱр-ы-ли, пур кылӱдны-ли...
— Кажтис јӱв чуќӱроаң ӱви комсомлеч.

— Сижӱ і бур, онӱ-кӱ полӱј...

Четчалисны оојанины, пӱрыо-жык улов јурбитисны, том јӱв на ылавын оевалисны. Сееса бара сувталисны асланыс ујјас ылаб.

Рытја ылавын воисны ујездыво Јогор да Созон Ӑнӱ кык дод-тӱр кӱдысӱн. Сек мужиќјас вӱлио куммунисны.

— О, другӱ Илла, збыл-жӱ шӱӱмыд, оетӱмабс і ем...

Мужиќјас мешӱкјас рачалӱмӱӱн видлалисны ід да зӱр кӱдысјас, китырыс боотасны да чуңпырыс лӱдӱны.

— Абу тајӱ мижан-код...

— Кущӱм, аджан-ӱд пев пом кодбо, весалӱм кӱдыс тајӱ, бур наӱ вермас ылаб.

— Мед сӱмын бур повӱдда лоб-а.

Ујездса кӱдыс ыӱдӱдыны волисны щӱш-і једӱиолчникјас, сиз-жӱ ӱвујтчисны, ошкисны кӱдысӱб, бур урожај воӱм јылыс ысталисны. Сееса колхозамы ужсӱ гӱгӱр ыӱдӱдӱм бӱрын муналисны ноковыны бӱр асланыс торпыријјас ылаб.

Колхозникјас пыщкыс куим мужиќ заводитисны кӱзын.

«Ек, ескӱ, кӱзан машина-кӱ— мӱвпыштис Илла— но да нинӱм, ар кежаб ӱк-нин сӱчӱдам».

Гажаа кӱли медвоцза бӱрӱзда лун. Шондыс вӱли пырӱма-нин јенежтас сајӱ, кор колхозникјас кутисны лӱбӱдчыны мунавны гортас.

Илла колччылис му мсрајтны, иӱверсӱнӱ вӱли сылы гӱдны, уна-ӱ верӱмабс гӱрны-кӱзын. Гортас мунӱгӱн лыс лапјас сајыс друг ускӱдчис Санќа, повчӱдны кӱсјис Иллабс, сӱмын сижӱ ез веӱг і дрӱг-нит.

— Мыјнӱ, те, Илла, лӱгаландиӱј ме ылаб? Нӱдчың тај он оорнит...

— Ог Сан... Кыч-нӱ ог оорнит, то-тај оорнит-жӱ ӱни да...

— Мыјла-нӱ ескӱ...—Санќа ез помав оорникучасӱ, Иллабс кватитис сојдыс да зумыда мӱдисны воолавны в вогу...

(Возд лод-на)

Сыктывканын строителъ вѣлѣ вѣршилтан завод. Серпас вѣлѣлѣ: заводсѣлѣн месталѣ.

„... ЈѢТКЫНЫ ВОЖО МЕКАНИЗАЦИЈА ДА ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА,
ИСПОЛУЖУТНЫ МЫ ЕМ СТАВ МЕХАНИЗМЪС ДА ЛѢСѢДНЫ
ВѢРПРОМЫШЛЕННОСТ УЛО ЈОН ТѢХНИЧЕСКОЈ БАЗА...“
(„ПРАВДА“ ПЕРЕДОВАЈАБѢ).

Сыктывкарса вѣршилтан заводѣ воисны робочѣлѣлѣ.

1. ВЛАДИМИРОВСКОЈ. ГЕРОЈАС ЈЫЛЫГ СЫЛАНКЫВ

1.

Кыѣ степѣас вомѣн,
Кѣнѣ збој Буденној
Сѣвет понда кооѣ
Повтѣг мунлѣс вожѣ,—

Збој јѣз кулѣѣ уна,
Тырѣмаѣс мунас;
Тажѣ кулѣлѣ шојѣс—
Октябрѣлѣн геројѣс.

Прѣвѣ:

Ез-ѣд дарѣм, ез-ѣд дарѣм
Вѣлѣ властнѣм понда нуѣг тыш,
Куш степѣлѣсын кулѣгѣн налѣн
Сек пѣѣ вѣрныс му јужѣѣ кыш.

2.

Кулѣлѣ лѣлѣс вѣлѣдѣ
Јургѣ вѣлѣног оылѣм...
Оз-нѣн војтѣв шувѣг—
Вѣна трактор мургѣ.

Вѣжѣд, воѣѣ со нѣ:
Тракторнѣј колонна
Коллектив му шѣрѣд
Збоја, збоја гѣрѣ.

Прѣвѣ:

Ез-ѣд дарѣм...

3.

Збојуннѣм ез лѣчав.
Му вѣлѣлѣн зев мѣча
Бѣлѣмѣ зарнѣ шобдѣ.
Нѣмкофасѣ шондѣ.

Гѣпѣд лунтѣв војѣ.
Кулѣлѣнѣ геројѣс.
Најѣ лѣлѣс вѣлѣлѣн
Отувѣлѣ уж сѣлѣѣ.

Прѣвѣ:

Ез-ѣд дарѣм...

4.

Топѣд вѣна радѣн,
Вѣлѣ мѣр течан кадын—
Мунам мѣлѣлѣн лѣлѣдѣн
Најѣ тѣлѣд бѣлѣдѣн.

Бостчам ужѣѣ, другѣс.
Мѣдѣм степнѣм јургѣс
Сѣрѣлѣван јон вѣлѣнѣн,
Отув кѣчѣн гѣлѣнѣн.

Прѣвѣ:

Ез-ѣд дарѣм...

Рѣч вѣлѣлѣо комѣдѣс ВѣЛѣ ПАНѣ.

Оз вермы гөгөрвоны челаф вежөрн Ген, мыла вероф јоз отног оорнотны, көрсөбны, а делаён скөн мөдног вөчоны. Быд рыт уновосом воэвылын мам челаф јур вежөрн тувјалб Генлы:

— Смотри, піјө, колаб овны веокыда, пөрјаоны оз ков велөбчыны, сөс зев ыжыд грек, кулан да кывјөдыд адб ошасны, колаб правда сертө овны, оін воэын і оін сајын правда веокыда шуны... Тазиқ праведнықјас овламабө...— А сеооа мөдас мојдны, кызи кык вок, Правда да Кривада овламабө. Назөнкөбн, лывкыда кысоо мамлабн мојккык пөлатын, тувјалб шөшч увнзлөкдө Генлы вежөр да төлк. А аз ногөн Ген төлкујтө Правда да Кривада јылыо,

— Сіјө-нө, Кривадаас, мам, Јак Вао даакоф-кө олд да мөтөм...

— Гөд піө олд, а Правдаыс жежыд тошјаса.

— Ондрејанөдн дөдыс жежыд тошјаса-жө-вөд...— Торкө Ген.

— Жежыд піө, жежыд, кызызы возбө... Правдаыс некодөс некөр ез пөрјав-а Кривадаыс немсө ылабчыс да тыш-каөис...

— Сіз-кө мјан Миш вок кривада-жө, меныс төрыт кыкыо чужјыс да Олөш даадылы град вывоыс кык сорккы гуоавліс. А ме правда. А мыла-нө ескө, мам, ватөбыс мјан оз јур-бит?

— Сіјө коммунист, сы ылаб піјук оз ков вөдөны. Јурбитөмөд сіјөс адб оујасны кулас-да...— Тазиқ быд рыт мам мојдө Генлы, лөбө правда да кривада јылыо, лөбө сура олыојас јылыо да бөжа коммунистјас јылыо. Генлы фивө кажитчө мыла коммунистјас сурабө да бөжабө, а бавыс коммунист-жө да некушөм сура да бөж абу смлабн. Фивө зев Генлы, мыј правда пыдфд быд вооков пөрјаооны да ылабчыны асныс верөтө-јас. Веоиг-тө мамыс Генлөдн, кодө лун і вој правда јылыыс мојдө, зев чіга пөрјаоб ачыс. Казаваб Ген, кыз бавөс, чојјасбө пөрјавылабө мам өт-тор мөдторјөн. Ген сетчө пырыө-пыр-жө бырскөбтас, мамөс вөчыш-тас сөшөм пөраб. Мам кулак пет-көдла да грөбитө:

— Те грекөвөјтыо, чөв ов... Ме регыд тасма боотла да гачтө лөзө-мөн быгөртышта.

— Ачыд-тај-нө правда кривада јывөыд төрыт... Ылабчыны-кө оз ков... Мыла-нө ескөя?..

— Ак те, сөсвөрөг, сөсвөрөг!.. Лантан алы он-нө? Ноко пөлат под-лөсө!..— Пуө мам Ген ылаб да тасма корсыө. Пукалб Ген пөлат подлө-сын өтенаи чужөмөн да думайтө. Оз вермы том вежөрн гөгөрвоны, мыла скөралө сы ылаб мам. Ачыс-жө п-уө, мыј оз ков пөрјаоны, атөд-ны заводитчыліс пөрјасөмыс мамөс да муртса үдөитіс тасма улыө. Ген-лөдн кыв печлаоб, вјөр. Быд сорнө і быдлаб көвјаөб ыжыдјаслы. Гырыө чојкојјас шөшч кезөвтөны Генөс быд-лаб кывјасөмыс да сакаөбмыс. Сик-кымув-кө шөдө, пыр і тувкыштасны, лөбө тузкөкаш¹⁾ јурпыдөсө пуктыш-тасны. Некодык нөраоны Генлы, некодкөд оорнитны. Лун-лун өтна-сн, өтнасн ворсө гөртын. Кор уж ылыс верөтөјас воасны, оінманыс налы мөдас четчыны, варөвитны ку-ча гажтөмчөмла. Но нузөм војтыр скөрбө, абу варөвөс.

— Вешјы сөс, өн дөзмөдчы...

— Чужыөан, Генө, лөз...

— Тасмаала-вөд, морөс...

Сөмын сөмја пышкын бат меліжык мукөд ногө. Оттор-мөдтор виоталас, кор сурө јурөд малыштлас і возбө боотлас мукөд дырјыс. Овалылаб гөнөч пыдфд лыјөм патронјас вјаас. А тајө Генлы мед ыжыд гөнөч. Но батөс кык вежөн пышкас сөмын адылабө өтпыр дај сіјө-на оз быд раз. Служитө бат Генлөдн Пөгөстын, 22 верст сајын, кушөмкө комитетын. Волас музөма, ушавнајтчөма, еша оорнитө. Быд разын мамкөд мыјыкө пінаөоны. Мам лөк вөмөн увтчө сы ылаб. Бат чөвжык олаб. Оз гөгөрво Ген, мыј јукөны гөзја.

— Те нө мыла јөз ногыс он өак-мы овнысө... Јөз чөв олабны, а те ачыд пеклаб јуртө сујан... Еналы во-асны тіјан, ператөм морөсјасым, да гаж петкөдласны. — Вөлк сајын-пө ті вөкө јукмөсө оујалөны...

— Сугды, старука, ме сөвөсөт шөк-төм ног ола... Мыј мем сөшөм јөз-ыд?.. Сіјө тен јөзыд-тө зөва...

— Адзан воасны да... Став тікоф коммунистјассө кашјөдласны вөскө рузаныс... Вот сеооа і кашјавөас сек...

Зев аслыс нога олаб мөдөс лөны. Семлөдн мам лунуө-лун наргіс, өтө-рө пінаөіс кодвылабө. Ыламын гөрд плага јөзјас ветлабдісны, зөв паокыд вөмөн кушөмкө помтөм өланкывјас өілісны. Кушөмкө ыжжу паөа пішча-

1) Пощенин.

ла јөз раз-мөдыө волісны. Мунісны. Бара волісны. Частөкык мөдөс мам Генлөдн нөраоны наф тырмытөм јы-лыө да батөс јонжыка пінавын.

— Распрөклатөјі. Јөз служитөны да быдсөныс ем... А мјан ачыс наф сеталыөыс да норма ылаб пукоөдіс... Шыгылы тылаб вјас...

А бат өлөдіс мамөс.

— Сугды лөвннытө, Марпа, мјан норматөг-на өні позас, чөн мешөк пыз-на ем-да, кушөм-на өноаф норма, јөзлөдн інбө абу сөвоөм да быт боот...

— Мам јаргис.

— Те-нө медбөрја кусөздыс көсјан верны да вөмөтө норма ылаб јук-өбды?.. Мед вөлі өсөма норма дај пом...

— Оз поч... Оз ло теног... Ог мөд јур јанөдны асоым...

Бат мунөм бөрын-жө пемдан дор мам дыр зөв мыјкө заступөдн гудјы-өс гөлбөч муын. Ген кыккөйтліс мыј мам сен заступаөд, но мам кы-кыө зөв скөрыс гөрөдіс Ген ылаб.

— Мыјла пыран гөлбөчас? Мыј татчө колө? Мун ворс!

А төдны окөта Генлы, мыј вөчө мам гөлбөчын. Гөлбөч өзбөс дорын ворсө. Муртса мам петаліс ыглаб, пырыө-пыр жө аумкытліс Ген гөлбөчө, мамлаб сетчө мјалакө гу кодөма да бөчка су-јөма, а бөчка тыгыс су пуктөма.

Ударнықјас пустөштрејын стрөй-төны јөзбөс лөчитан керка (болыча).

Водан доп Генял мам бара-жо
няк мов мюдїс, кызык і быд рыт
мојдылаб правда да крївада жылыо.

Модлау асывоцоан на зер мов
мюдїс кюсыны Ген јур выло нюјтөм
да пїналөм. Первој цїк прбстаю
волапаяо четчөмөн цющ мам
тасмааліс выл сарапан косалөмыс.
Ас ойнас адылыс Ген, мыј рыт-жо
ыкыджык чојыс мамалы сарапан
паставліс да көрттүвјө косаліс. Но
Генялы правда, мыј ез чїры
некод оз веріт. Гач лөдөмөн іна ыла
гіжїсны Генялы тасмадн правда.

Өбөд бөрөз некодкөб ез оорнїт
Ген ташөм забеда бөрїн. Пөлаөтїн
пукаліс да мышку гыжяліс, сөсөа
кїлтчө выло петіс.

Кїлчө дорын зев дыша вөв дод-
даліс шөркос воқыс. Абу окота вок-
лы уж выло мунны, уылы, сїјөн сы-
лы нїнөм оз сур, нїнөм оз југды.
Аслас ез југды да гуоаліс сусөд
саннїк бөкыо лебын да орс. Ген
адыс дај пырыо-пыр гөбрөвоіс.

— А-а... Мыла јөзальо боөтїн.
Вїотала...

— Дыржык, ракашуј, те сен кра-
взыо, регыд мајег жылас пукоөда.—
Грөбөтө вок.

Мїнут-мөд мьот орс да лебын жуа-
ны лөктө сусөд, тыдалө, турунаа-жө
мөдө:

— Те Мїш ен адыв тао лебын да
орс? Ме етатчө пуктылі төрыт.

— Ег, ег Олөш даф...—Зев збоја
пөрјаліс Мїш.

— А те ворсіг мозыд енө адыв,
Генө?—Јуаліс Генялы-нїн Олөш
даф. А Генялөн важөн-нїн вөлі кыв
вылаын бергалө:

— Адылі, то тај доф бөкас зөбіс
Мїш мїјан. Естыо саннїк бөкыс боө-
тїс.

Мїш пемјылөч гөбрөдіс, а Олөш
даф маталіс да кулак мышкө ісөдіс
Мїшөс. Орс да лебын бөр нуіс.

Генялы дыр ез ло гажявны, пы-
рыо-пыр-жө ойна бара пыркнїтїсны.
Олөш даф бөрїн Мїш уокөдчїс Ген
выло да кыкыо топыда-коф чужїс,
Ген вылааң качаліс бысөбн.

— Вот тең ракашујалї!.. Сујсаң
кытчө оз ков... Тенө јуалө ы? Мө-
дөчөк мөдан кыв новөдөбланы јуртө
вазөда... Мамыды-кө нораоан да
бөрднн мөдан, мөдыс нөјта!.. Кылан?

Сїна сїзік і петө, горш выло за-
беда пукоө, кыв оз арты, но но-
раоны оз лыөт.

Пукалө бара полөт подлөсыя Ген
өтенлаң чужөмөн да думажтө. Оа
вермы сөмын гөбрөвоны, мыла мам
быд рыт правда да крївада жылыо
мојдө, ылобчыны Генялы оа цюкты,
гректөб. А ставон чїгажясыө јонжыка
ылобчөны, өчыө мам, і чој воқяс.

Час мөд мьот Советоан мөдіс
ветлыны нань вїдалаан комїсоја. Кор-
сыөісны бысөбнөмыө, абу-б кодлөнкө
норма корыөјаслөн нань зөбасын.
Воїсны Геняс ордө. Ген вөлі пөла-
чын-на пукалө. Мам Генялөн комї-
өја пырөмөн цющ мөдіс лөвтын:

— Крїста радї, бур сусөдјас, сөв-
өом цыгнїчө нөт олам... Он-кө сөтө
норма нач цыглы лоө кувны... Кыд
вылын да іцас вылын олам оөејөбог.
Чемадыс кө кодыө јуалө Ові тус
ас нань ез кол...

дум выло уөі Генялы төрытја су
бөчка да мамлөн пөрјаөм—ез і төд-
лы кыв бырнөтїсө пөлат подлөсаң.

— Вунөдїн-тај, мам... Шуан өтї
туо-пө абу су мїјан... А зөң бөчка
тајнө сөкөн төрыт гөлбөч гуад оуј-
їн. Сїјө-нө кодлөн? Абу-өмөј мїјан?

Цюк муні мам... Исполкома јөз
мөда-мөдывлө вїзөдлісны сөмын.
Лөптїсны гөбөн гуыо су бөчка да
мыјкө дыркод гіжалїсны сөсөа, Ге-
нөс јурөд малыштїсны да мышкө
тапнїтїсны.

— Батыдкөд-жө піө быдман. Во-
дө таз колө.

Ген гажїс јөз ошкөмө. Ставөн
нумјалөны, сөмын мам букыша пу-
каліс да вөмдөрсө куртчаліс. Но ре-
гыд гажявны уөајчтїс таја мел лу-
нөн Генялы. Чөсөр мов уокөдчїс мам
јөз мунөм бөрї, да нөтї жалїттөг
тасмадн кулыс мышку вөмөныс, став
бөкјас мөдіс јонтыны. Пөдушка уло,
пао уло, пөлач подлөсө—некытчө
тајө раз ез удыт мам скөруныө
Ген. Сөдбма нөјтїс көнбөрс, мыј
ташөма некөр-на ез мөјтаывлы. Быд
лок воннас пїналіс, вїны грөйтчїс.
Јона-на колөкө нөјтїс, да бурөщ бат
Генялөн слөжїс да дорїс мед бөрїн.

Рытывбыд кыв ез петкөдлыны
өсмаја пыщкын некөд, і водгөн мам
ез мојд правда крїва жылыо. Дыр
ез вермы унмовоны Ген, думажтїс
зөла јур вөжөрөн, мїјыны талуи
сөдбма нөјтїсны, пөрјавны ез пөрјав,
а нөјтїсны понјөс мов.

Садмїс мөдлаун Ген учанїныө дај
пөлач подлөсын пукалө. А мамлөн
төрытјасө абу-на вунөдөма, нораөд
бавлы:

— Но і быдтас таја... Скөң јөј...
Кудөмкө ідол—нїнөм оз гөгөво...
Нач-жө-нїн аја-пїа өткөдөс... Нуөд-
лї мыј-лї өбрөд, а то скөр јывтї дө-
бөблячкї вачкаөоас...

Гөгрөвоө сымнөдатө Ген, мыј
талун колө гуөбнжык овны, ешажык
мытчауны, а мөдөсөдө вїгчыоны мам
кїпудуө сурөмыс.

Өбөдајтгїгөн вөліөчї страк бөстїс
Генөс, мыј мьјөн бат мунас, бара
мам пырыо-пыр-жө тасмаө кучюас да
јөщөд-на чорыда көјтас төрытјамө.

Первој і мөд сорва ез адыв іа
вөсна, но бат ыштөдіс мед бөрїн:

— Нөко, Сен, сөсөа ме ордө вет-
лам вөжон мөд келөб. Мем гажтөм-
жө өтнамалы. Тан мешајтчан сөмын
мамыдјасалы.

А дам дудыгьтөг оөіг чөж пїна-
сіс.

— Јөј мїјан таја, скөң јөј. Вошас
көркө ставннмөс, вузалаас кык грө-
шыс... Ак те, јуда, те јудал.. Ідол
быдтас.

Кык вөжөныө дыр оліс Ген бат-
ыс орднн. Керка батлөн шоныд, га-
жа. Сөмын Генялы таја гаж—абу
гаж. Гортын көт пїналөны, нөјтөны,
а вөкжкнжө гажажык та дорыс.
Лун-лун тав служба вылаын ветөд-
ло, а муртса өбөдајтнн вөвјааласы
пырыө-пыр бат водтөднн мөдас
Генөс:

— Те піө сөсөа вод... Ме ордө
өтї-мөд воласны талуи рытнас уөа-
вны, мешајтчыны сөмын кутан...
Вод ештөч занавес јасас...

— Оз-на тат уөы.

— Мыјкө оз уөы. Уэ, уэ дај вот
ї ставннс... Быдман мортлы јона ко-
лө узыны...

Тајк быд рыт, вөз зев водтөдө
Генөс батө. Нөкытчө оін оз кунөс, ун
лоө өктөмөн өктыны. Мукөд дырјыс
ун јывтї кывлаө, мїбө занавес көстї
аздывлас батөс да кудөмкө скөр
чужөма, кучїк паскөма војтырөс. Быд
рыт спор муіс на костын, быд рыт
өтөсама кывјас:

— Контрбујудјаавны гадјасөс, амї-
лыны ковмас көл.

Отдор војтыр баткөд оорнїтыө-
јас—ставннс суетса оїмаөс, оорнї-
төны гуөбн коф. Но стрөга, пызакө
крапнїтлөны кулакөн чөстө.

Генялы өбөднө, мыј бат некөр оа
өштыв ськөд оорнїтыштнн.

Огпыр асыв вөзыв шцај јуөмгөн
нїн јуаліс Ген:

— Мьјла нө скөр дафјасыс вөјдөр
лун крапөдісны куакнаныс пызанө?..
Нөјтасын кө тенө?..

— Чөв піө, сїө ас војтыр... Ме
ог ешты текөд... Тајө делажасыө
те немтор на он гөгөрво... Смотрї,
некодлы немтор, мыјвојдарлун кы-
лїн ен вїотав... Кывзыоны оз ков,
мї мьј оорнїтам. Ме чајта те чорыда
учан, а те вөлөм, шышө, кывзыоан...—
Мелнїчка тапнїтїс бат Генөс да
сөдтїс:

— Быдман, піө, да быдөөн гөгөр-
воан ачнд... Мї буржујаскөд тышка-
өам, чорыда тышкаөам... А те ен
гажтөмчы. Оковїтанкө карө нуөда—
велөдөчыны детскеј сөдө, сен гажа.
Гортат тен быдөсама лөпсө мамыд
сөвтас јурад...

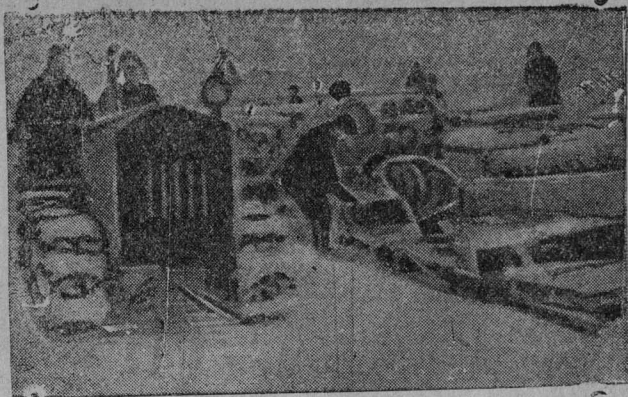
Муіс бат. Гажтөм Генялы. Гортнн
Ген быдтор, быд өорнї гөгөрвоө
быдлаө мьтчысө. А тан, бат орднн

немтор абу гогөрвоан тор: гуоён оорытёны, гуоён мыјкё вёчёны, дај Сенкёд оорытёло морт абу.

Назён зев гажтём лунјас кыскыоёны бат ордын, ёдва ёдва лунис колё. Бат лунис лун оорытёмжык, оојны ез мёд вевјавны пыравны гортё. Вевег војын, уаём пыдди, бат кушёмкё собранјёјас да заеданјёјас нудёс. Унјывтё унаыё на кывалё батлыё ётдор војтыкёд варовитём. Кывзыоны Сен ез нё кывзыё бат ыждадём бёрын, зёлис пель тупкёмён регыджык бёр унмовекёдчыны. Но таэ-жё ётпыр сакёмён бёртё ез вермы увмовоны бёр, керкаын кылё бытёкё ны-баба гёдёс шёщ. Кывкнёлё занавес косттё Сен. Пызан сайын пукалёс бат кык ыжкупаёа војтыкёд, нёкёд паныд шяј стёкан ештёдёс кушёмкё кучёк паёкёма, зев ыжыд, ёдд кёсаа ныё. Нывлён бокас чурвёјас, Сен батлён моз-жё, зёла пшшала. Ставён чёвпукалёсны, да кывзёсны сорнё, ёблёмосан вётавалё ётёк боковёј мужёк. Сёдјуроёа ныв гёжалёс зёломёк чёпын вёдтан нёгаас.

Сорнё ез гёгөрво Сен да сорнё ез ё кёсы кывзыны, ёнчёвталытёг вёзёдёс сёјё пшшала ныёбаба вылё. Первёј на аэыё Сен пшшала ныёбабаёс. Чај стёкан ештёдём бёрын, мыјкё гёжыштёс ныёбаба да да пельсмыс пельсё бёрё кё пуктёмён прёјётёс размёдыё, сёсаа зев крута бергёдчёмён сувтёс бат дорё да пельпomas тапнётёс:

— Вот теныд, Митрејевёч, мёјан рёшенјё, нан вёјём вылё ен надејтчы... Корё нан места вёлыё... Вылё нанёз тајё кык тёлысё оёкёд дерт лоб... Реквёруётё став лшней нансё озыр јёзлыё... А вооружёнёыё нётёк оз вернё сетны. Кык револьвер,

Шёдёлёјёса т. трактор базам: тракторјёс ёл ыскалёын кер

ётё японскёј вёттовка да ётёк ручнёј граната колам.. Чукёртё став берданкајас да кремнёвкајас дёревнаыё, вот тёјан ё вооружёнёј...

Кык вёжон мыот бат бёр гортё вёјёдёс Сен'с. Таја кык вёжалунён ставлён быд сён вэжё вунёдёммаёс. Мам вевегтё скёбралём пыддё воэ пукёдёлёс, зев топыда шыгыртёс сёём бердас. Сёвоём ышмёс Сёно ётёмёд мёјёдыштёсны да. Бара гажа долыд лун заводётчылыё да регыд гажтёма помјасёс. Ёбёд сайын зев долыда ётёмёд јлыё оорнётёсны. Мед бёрја сорва паналёг воёсны сорнё сёд јуроё јылыё. Сёд јуроё зев јона став есмјлы ёблём вылё воёс тыдалё. Марпа шёщ ышмёс сёд јуроёа сорнё, вёталёс кушёмкё зев куз кёсаа сёд јуроёа ныв јлыёс. Ётёмёд

зев азыма таја сорнё кучёёсны' Сёнаы дёрт некытчё тајё оорнё кывзёсны. Ётём вом вылё да мёд вом вылё сён лапёдёлёмён сорён вёзёдёс. Первёј бытёкё јур вёжорёс мыјкё вунём корёс, сёсаа друг сорнё коласё бырскёбётёс:

— А, тёбаннын, мыј ме тёда? Ме кушём мёча ыжыд сёд кёсаа нылыёс аэчылё... Зёмы ёд вёстала...

Чёв, Сёмё, ёд мыјкё тёбан да гёгөрвоан таја оорныё...—вомалёс мам.

Но Сён ез ёновтчы, јешшё зёлажыка заводётёс.

— Зёмы, мам, зёмы... Батёдылыё кёт јуав, сёја тёдд жё. Сы орёд пукавны вольмёлё... Ыжыд кёсаа...

— Ен сёр, Сён, колёс оз ков... Пёрјасны тај мёдён.. Ме бара сёдём сёд кёсајасёс ег аэчывлы.—Сорё Сёноёс бат, а ачыё быдсён гёрдёдёс пель-јылёжыс. Сёнаы быдсён ёбёндё лоё, мыј бат некымын лун сёјасёс вунёдёмма ё зев лабутнеја мёдёс вётавалёны:

— Он нё ё помнёт, тат?.. Коркё тё тај рытнад... Ме вёл ё уаа а тё кушёмкё нывкёд да дадјаскёд шяј јунныд... Сёсаа тёно сёја пельпомёдыд ташкёдёс.—Зев на вёл ёблёмосан вёставны мёдёдчё, кыз тај гордёс друг тат сы вылё:

— Бёлбан!.. Кыс вёлёдчён сёрнысё?..—Мам крапнётёс пызанё лёжкаён, зев букыша вёзёдёлёс бат вылё да шпутьнётёс чужёмас, мёдёс нёпвоан бёрдны да пёнасны.

Лыбё зык шум. Нёкёд ез вермы прамёја оојны мед бёрја сорвајас.

Сён ётём мёд вылё вёзёдёлёс да качалёс, мыј нёландё мыјкё—зев ёд-јё полёч подлёсё вёзвутёс.

Пукалё бара етёналё чужёмён ё думёјтё, сёмын оз вермы гёгөрвоны

Амбулаторјёя Шёдёлёјёса тракторнёј базам

челад јур вежорѝн, кыла баэ сы
выло пон выло моз горѝдѝс. Час мѝд
керка пыщкѝсын маэ да бѝрдѝм пи-
наѝбѝм кыліс. Ген увлаѝн ѝз амыт
летчыны. Ваэ вѝлі кѝсѝ лун мѝд
шојтыны да вѝлѝмѝ мунны, но час
мѝд олыштѝм мыт нѝн туй вылын
вѝлі. Петѝр мѝд пѝлатѝ кыжкѝнѝліс
Генѝ пѝлѝсѝлань.

— Смотри, Семѝ, мѝчѝ жѝз моз
быдмы... Ылѝдчыны, пѝрѝсны оз
ков... Ог тѝд кушѝм морт теыс лѝб.
Ныщкѝ. абыл, тенад јурад-а?
Прѝста-ѝд јѝѝн мамыд оз шу... А,
бѝдѝбан жѝ те, ташѝм зык шум леп-
тин.

Тажѝ зык шумѝан быд вежѝн бат
мѝдѝс гортѝ воыывѝны. Но мелѝ лун
бырѝ, ѝтпыр вѝзѝ ѝз мѝд Генѝбѝс
бѝстѝлыны. Возѝажык воѝдѝмѝсын
бат век вѝлі гѝбѝеч тѝр ваыштѝ
Генѝлы, лѝбѝ сожантѝр, лѝбѝ ылѝдѝм
патронѝс. А патронѝсѝд Генѝлы мед
дона торѝс ѝ ем. дугѝс гѝбѝечѝс,
патронѝс быэ ваылыны Генѝлы.

Генѝ бара ѝз гѝгѝрво челад вежѝ-
ѝрѝн, мѝй лѝи друг. Воз вѝлі быдѝсѝн
оылѝны, ворѝбѝны, гѝрдѝ плагѝсѝн
вѝлѝбет куэа гулајтѝывѝлѝны. Но ре-
гыд мѝдѝсны повѝдѝм чужѝма јѝзѝс
воыывѝны. Мѝлѝкѝ гуѝѝн зев куэа
сѝрнѝсѝ нубѝдѝсны. Спорѝтѝсны бара
кушѝмѝкѝ тѝдѝтѝм јѝзѝс Генѝ баткѝд.
Пѝвѝдѝм чужѝма тѝткајѝс зѝн часѝ-
сѝн лѝвтѝсны ас колѝс Генѝ мам-
кѝд:

— Белѝјѝс, белѝјѝс!.. Мѝй сеѝса
мѝдан керны? Кытѝчѝ шоытѝсан?

Размѝдѝны волісны зев уна пѝщѝала
јѝз вѝлѝбетѝ. Бѝр мунѝсны. ѝтѝ војѝ
војшѝр воын воіс бат гортѝ, ѝнѝс
сувтѝса, быдѝсѝн лѝдыс тѝрма: сѝбѝын
ѝтѝ кѝв арѝмѝс:

— Но, Марпа, олѝм овеіс!.. Кыз
гажнѝс сѝік ѝ олѝ!.. Белѝјѝс кык
верст сѝрнѝбѝ!.. Ог тѝд посѝмѝны
вермаѝтѝ ог?

Асывѝвѝ саѝмѝс Генѝ да мѝлѝкѝ ыв-
лаын зев јѝна кашка кылѝны. Генѝ
воыпас вылыс да ѝшыз дѝрѝ, но
мам кѝк пѝлѝд кыкѝс бѝрѝвын да
пач сѝјѝ јѝтѝкѝ:

— Патѝна выло аѝ мѝй сувтан?..
Лок тѝтѝчѝ, ылѝсны!..

Вѝлѝмѝкѝ ыла вылын ылѝѝбѝны,
бѝлѝјѝс вѝдѝмаѝбѝ.

Нѝдыр мыт ылѝѝѝм шы лѝлѝмѝліс.
Белѝјѝс верѝсны краснѝјѝсѝс. Шѝм-
ѝн горѝзѝг тѝр бѝстѝсны кыщѝ грезѝд.
Кѝд ѝз слѝјѝмы пѝшыјѝны, ставѝс
ылѝісны. Зѝн лун домѝс домѝ вет-
лѝдѝлісны белѝјѝс, корѝвоісны ком-
мунѝстѝсѝсѝ Рѝтнас јѝуісны да јѝш-
ѝтѝ јѝна мѝдѝсны пакѝѝѝтѝчыны. Лѝк-
тѝсны і Генѝс орѝдѝ кык белѝјѝ сал-
дат корѝвоісны. Зев скѝрѝс пѝщѝал-
јѝсѝн крапѝтѝсны жѝѝѝ первојѝ. Но
Генѝкынѝчѝ некѝд ѝз вѝв керкаын,
мамыс кытѝчѝкѝ петѝмы вѝвѝліс.

— Кѝнѝѝ, дѝвѝнка, тѝжан?—Салда-
тыс јуалѝс.

— Мамѝ петѝс ылаѝ!.. Ме чу-
кѝста колѝкѝ.

Генѝбѝс ытѝсны мамыс чѝукѝстын,
но сеѝса ас кѝст мѝлѝкѝ сѝрнѝтѝсны
да Генѝс бѝр корѝсны.

Ылѝдѝжык тѝшаа салдатѝс асла-
ныс мѝгнѝтѝс чуынас:

— Нока воыл тѝтѝчѝ, дѝвѝнка!
Кыз теѝ шѝѝны? Генѝан? мо-
лодѝч сѝікѝ. Тен Генѝа мѝй колѝ мед-
сѝсѝ, кампет аѝ пѝщѝал?

— Кампет і пѝщѝал кыкнаныс, а
нѝшта колѝ патрон, мен бат патрон
ваыывѝлѝ!..

Мелѝ јѝзѝкѝд зѝѝѝмѝс Генѝ.

— А кѝчѝ нѝ, Генѝа, батыд, кытѝ-
чѝ мунѝс!.. Сылы пѝѝмѝ ем, колѝ
сѝтны.

Адѝмыліс Генѝ, мѝй војнас бат пыш-
јѝм пыдѝдѝ јѝрк выло кудѝл чѝукѝр
улѝ зѝбѝіс і зев зѝѝѝа вѝстѝліс:

— Тѝвѝд мѝжан гортын. Јѝрк вы-
лын кудѝл чѝукѝр пыщкѝн кујѝд.
Тѝрѝт војнас лѝктѝс да зѝбѝіс.

Кык патрон да кык кампет сѝтѝ-
ны Генѝлы белѝјѝ салдатѝс да јѝрдѝ
малыштѝсны, а аѝныс јѝрк выло кор-
ѝісны кѝісны. Кыкѝ ны кудѝл пѝвѝ-
стыс Генѝлы батѝс да нагајѝкѝн
нѝјѝтѝтѝр нубѝдѝсны вѝчѝкѝ -дорлан.
Гырд сурѝа кѝд довѝлѝлѝ тѝр прѝдѝ-
тѝс кычѝкѝ дѝртѝ бат, ѝнѝбѝжѝ чѝвтѝ-
ліс Генѝ выло:

— Прѝщѝајѝ, Генѝ, мамыдымы, чѝ-
јѝсыдымы кызы!..

Марпалы чужѝсны морѝсѝс. Мут-
кыртѝс, ѝкнѝліс, пѝсѝлаѝны мѝдѝс.
Бѝрдѝс зев чѝрыда Генѝ, адѝс батѝс
нѝјѝтѝм, гырдѝс чужѝмѝс сылыы, ку-
чѝісѝ батѝлы пѝлѝтѝ пѝлаас да горѝзыны
мѝдѝс. Чужѝісны „мелѝ салдатѝс“
Генѝс, кычѝчѝ сурѝајѝ јѝрѝн зурѝіс.
Чѝтѝс да бара уѝкѝдѝс батѝс мѝзѝ-
дыны, кутѝісѝ ѝтѝ салдатѝсы да
кыртѝс мѝй ѝлаы кѝдѝс. Бѝ быдѝ-
сѝн ѝнѝсѝс чѝпѝсѝс Генѝлѝн, зѝѝ-
нѝтѝны пѝлѝсын мѝдѝс, мыс зѝнѝсѝн,
кѝрѝкајѝс мѝдѝсны кѝтѝласны, кытѝчѝкѝ
уоны увлаѝн. Пластѝтѝс тѝј выло
Генѝ. Пѝвѝсѝс моз лѝтѝтѝс кѝјѝсѝс,
ыла зев ымы вѝлѝѝ ѝвтѝвтѝс кык
патрон.

Бѝрдѝбѝн, горѝбѝн мам да чѝѝ-ѝк.
Сѝјѝ жѝ рѝтнас ылѝісны белѝјѝс
батѝс Генѝдымы.

Кык вежѝн бушујѝтѝсны белѝјѝс
краснѝјѝс вѝтѝѝ.

Пѝшыјѝсны мед бѝртѝ белѝјѝс.

дас кык горт кумачѝн кышѝма,
чѝвѝтѝсѝн вѝтѝтѝма. Нубѝны гу дѝрѝ

пѝраѝ ѝлѝмѝн јѝсѝыла шапкаа пѝш-
ѝла јѝв. Гѝрдѝ плагѝс шпорѝѝны
тѝл ымылн. Герлаѝѝ кумачын гѝжѝд
ѝер, сѝвѝјѝлѝ.

Бѝрдѝбѝн чѝѝ-ѝѝкѝс, дѝвајѝс, мам-
јѝс. дас кык горт радѝмѝн дѝдѝдѝс
вылыы гу дѝрѝ пѝктѝсны. ѝтѝ гѝрт
зѝлѝнѝкѝ вѝкнѝдѝк сулаліс радѝн.

Качтѝмѝлѝ сѝрнѝсѝс. Кујѝмыс залп.
Лѝтѝсны гу выло плагѝс. Зѝстѝпѝс
ужѝвын мѝдѝсны зѝла. Кујѝлѝны дас-
кѝкѝн гу пыщкѝн ортѝн. Батысѝд
ортѝн кујѝлѝ щѝѝ Генѝ.

Ылѝдѝ тѝј вежѝстѝ женѝда воѝков-
тѝс. Туѝсѝѝа лѝдымыс ысѝса-моз
јѝгнѝтѝс, вѝјѝтыштѝ.

Олѝм тѝј воѝтыѝсѝс, дѝрѝгнѝтѝм
ѝлѝмѝсѝс, муывысѝа гѝлѝјѝзѝлы правда
тѝј корѝвојѝс — даскѝкѝн ѝтѝлѝн
уѝбѝны јѝуѝрѝн. Зѝла јѝрѝвежѝрѝн сѝз
Генѝ ѝз гѝгѝрво мамысыс быдѝлујѝа
мојѝкѝв „правда крѝвѝда“ јѝлыы. Гу
јѝрдѝ тѝдѝтѝмѝтѝр аскѝдѝс нѝіс. Кык
ѝкас і правда Генѝлыс тѝј вѝжѝдѝс.
Батысѝсѝ правдѝсѝ аскѝдѝ-жѝ гѝлѝ јѝ-
кѝд —кѝс вылѝчѝн чѝукѝдѝс. Мамыс-жѝ
правдѝсѝ гѝртѝгѝрѝ, јѝнѝкајѝмы кор-
ѝісны, зѝмылѝуѝнѝ олѝмыы мојѝкѝ-
лѝн сѝјѝдѝс, Генѝсѝ щѝѝ астујѝд дѝдѝ-
дѝвѝны лѝѝѝдѝчыс.

Еновтѝм, шыбытѝс челад моз
сѝвѝмѝс Генѝ сѝмѝжѝн. Сѝнѝчѝвтѝтѝг гы-
рѝѝѝан —ѝтѝнѝсѝн ас кѝжѝс быдѝмѝс.

Чѝладѝлѝн том вежѝр —пѝѝкѝс, вѝ-
ровлѝу —пѝлѝк, олѝмыыс быдѝтѝрѝсѝ
тѝдѝны щѝѝ колѝ.

— Мѝй, акка, буржујѝс лѝб?

— Вѝшѝы, ѝн болгы!.. Мамыдымы
јѝуав!..

— Те вѝѝѝѝс, мам, мѝй сѝја бур-
жујѝс?

— Вѝшѝы ѝн мѝшајѝтѝчѝ, батыдымы
јѝуав!..

— Тѝв, те вѝѝѝѝс буржујѝс мѝй?

— Леѝды, ог ешты!.. Чѝчаѝѝн
ворс!.. Быдѝман да тѝдѝмалѝн ачѝд!..

Тѝлѝк Генѝ ѝз гѝгѝрво батысыыс
правдѝсѝ зѝла јѝрѝвежѝрѝн. Кык
патрон вѝсна батымы јѝр вузѝліс,
асѝмы щѝѝ олѝмѝс орѝдѝс.

Кык морт зѝн сѝмѝжѝа Марпалѝс
чѝнѝс, мѝдыжѝдыс да мед ѝѝртѝс.
Јѝрдѝнѝѝ кык дѝна мортѝсѝ —кык
патрон тѝј вылыы лептѝс Марпа тѝт,
керѝа мѝвѝпыштѝліс пыртѝны, качтѝштѝ-
лѝм пыдѝдѝ. Сѝлѝм ѝз лептѝ керѝа
пыртѝны; сотѝштѝс јѝѝѝм кык патрон
кѝпыдѝс, јѝзѝнѝтѝс ѝлѝмѝсѝ быдѝсѝн.

Шыбытѝс, ѝнѝ кунѝѝѝн кѝгуыс
ѝламы кык патрон бѝрѝвылыс.

П. дѝрѝнѝн

НАРКОМ ДА СІҖӨ ЈОРТЈАС ЈЫЛЫҖ ҖЫЛАНКЫВ

<p>1.</p> <p>Төв-кө мујас ылын жвучкө, Тыртө бусөн пощөс дор. Верд, казак, те вөвтө лучки, Нольнан коксө дор.</p>	} Кыкыо	<p>6.</p> <p>СіҖө оорнө панис таҗөн: — Лөнны өнө оз-на поҗ; Колө ылыө лоны дасөн — Нуны ыҗыд кос.</p>	} Кыкыо
<p>2.</p> <p>Мујас сажоан, вөрјас сажоан, Көнө Леҗн кулааня; Лебис вөдөн воҗа олесар— Ворошілов Клим.</p>	} Кыкыо	<p>7.</p> <p>Кыҗи саріҗ арса војө, Җыҗы, шыҗыс баҗ і пі: —Текөд ортчөн верман бојө Ег мыҗ муулај ми?</p>	} Кыкыо
<p>3.</p> <p>Сонбас лөмҗө помтөм биөн. Сонбас—сылаы важса вок. Лебис збој Наркомным мијан... Сіҗкө—ыҗыд мог.</p>	} Кыкыо	<p>8.</p> <p>Али абу нимкөд ставлы Тенад суолун вөсна, Клим. Али еща гадөс савјим... Выным оз-на чин.</p>	} Кыкыо
<p>4.</p> <p>Җылыҗ тырјө сылы воча Петис уна, уна морт: Горнақјас да металлстјас— Быдөн важса јорт...</p>	} Кыкыо	<p>9.</p> <p>Виотав миоан лутөј враҗлы, Мед оз мытчав војна-лык: Мыҗ ми секи егө пасөјө— Өнө паојам җик.</p>	} Кыкыо
<p>5.</p> <p>Јоаы өвтө вына кіөн: — Чолөм теныд, ізшом кар... Ужму дорјыојаслөн сіҖө Пөвтөм комиссар.</p>	} Кыкыо	<p>10.</p> <p>Төв-кө мујас ылын жвучкө, Тыртө бусөн пощөс дор. Верд, казак, те вөвтө лучки, Нольнан коксө дор.</p>	} Кыкыо

Роч ылыө коміөдис
ЫЛЫ ПАШ.

Чөвју бокын ударөјө—звучнөј бригада. Луннас вөтөнө 8-9 кби.

Не гугөдны, А ВОСТЫНЫ

„Ыб ылыи“ віөт јылыө.

Искусствөдн мог-төдмөднө об-
јектив-өј олдмөлю дејствительностөб.
Сөмын искусство сјөс вөчө оз олдм-
сө фотографирүҗтөмөн, а ортсыа
петасјас пыр олдмөлю пыщкөсса за-
кономерностөб төдмөднө, торја
јавленнөјас пыр олдм мунөмөлю
сушностөб корөдмөн, өтка петасјас
пыр обшөјсө петкөдлөмөн; петкөдлө-
мөн висталө да вежө колана ноҗөн
олдмсө.

ЛАПП Ш-өд конференқја ылын
пролетарскөј роч җыө А. Фадеев
виставис:

„Пролетарский художник,
обладающий мировоззрением
диалектического материализма,
в состоянии больше,
чем какой либо другой ху-
джник, ометит все случай-
ное, павнушее на поверхно-
сти события; сбросить „по-
крывало с сущности вещей“
и выяснить действительные
закономерности действитель-
ного движения. Это значит,
что нам нужно такое иску-
ство, которое максимально
позволило-бы познывать по-
стигать объективную дей-
ствительность в ее движении,
в ее развитии с тем, чтобы
изменять ее в интересах
пролетариата“.

Тащөм мог пролетарскөј җыө-
лөн Сөмын тащөм ноҗөн җиҗөмөн
пролетарскөј җыө вермас виставны
збыл олдмөлю сушностөб, медым
олдмсө вежны „в интересах проле-
тариата“. Таҗи уҗавтөҗ җыө оз
вермы лоны пролетарскөј җиҗөмөн.
А кор збыл олдмсө гудыртан да ку-
тан сетны сјөс объективнөј дејствител-
ноот пыдди да нөшта сөщөм
„действительностыс“ кутан нещкыны
маскајас — дејствительностыд җикөҗ
гугаөс.

Сөщөм менам „Ыб ылыи“ віөт,
код ыылө Шыладорса Миш „Удар-
ник“ журнаын (21-22 өд №-ын) се-
тис вескыд, збыл крөҗика.

Колө вескыда шуны—„Ыб ылыи“
вистө чуқөртөма пошөи став нөлуҗкы-
сы Коми областувса став колхозја-
сыө.

Колө-ө җиҗны нөлуҗкыјас јылыө?
Ферт, колө, кушөм нөлуҗкыјас емөс,
медым сјө нөлуҗкыјассө бырөдны.
Сөмын оз поҗ олдмөлю бөстны куш
нөлуҗкыјассө да сјө нөлуҗкыјассө
сетны збыл олдм пыдди.

А менам вітас голюб сія.

Сія і медвына пролетарскай літэратура мукд літэратураіас пышкы, мьі сія, сьмын сія, тдмалоб объективнаі олдм протіворечііаснас да оькыдгоріаснас да сія подув вылын быд гіждд оуіоб парвііноі жоулу, колаулу.

Ферт, колхозјасын уна нелучкіјасна ембс. Сія нелучкіјасыс лодывлонны парвііалы помікабс колхоз стріітан ужын зудома, кулақјасыс кывы уждлобма, кулақјас выло став фронт пастаіло наступатдм лічддбма, омаіла уж організутдма да с. в. Достіженііаснас нб колхоз стріітан ужын вытгі гырыоо, сііс медбура петкддб коллективізаціалон кыпадан од да колхозјасдн організаціїно-хогајственноі жоулу кыпалом. Сіяс некод оз вермы не адзыны, лібб тупкыны.

Колхозјас стріітан уж іылы гіжігн пролетарскаі гіжылас колб адзыны сылы пышкдсас јакономерностб, воі муіомысыс јакономерностб. А сія јакономерностыс колхоз стріітан ужын: парвіја генералноі тувіч веокыд подув вылын колхозјас перісны вбвалытдм победаяс візму овмдсб соціалістическаі подув выло вужддм куца да дорыв коллективізаціја под вылын капіталістическаі элементјасб сіктыс быррдм куца.

Мі огд-жб і суалб олдмбс мічмддм дор. Олдмбс міјанлы колб петкддлыны пышкдсас протіворечііаснас, протіворечііас пышкыс ведущііс корбдмн. Од, сія протіворечііасыс і іткдны олдмбс воі. Олдмбс мічмддны злдны сьмын најс, кодјас оз ескыны пролетаріат веріомб. Пролетарскаі гіжыаслоі журнодб лєнінскіі лозунг „срываніе всех и всяческих масок“, коді колб ас-

эмс значенііоб і соціалізм стріітан олдм болшевістскіја тдмалоб да вежымн. Робочіі класс оз пастдб некудом маскаіи асыс діктатурасб. Пролетарскаі літэратуралон мог нешкыны классовіі врагјасыс быдоама пдлбс маскајас, маскајас—классовіі врага лы, оппортуністјасыс, маска сјаі збевыс катлабсјааслыс.

Сія і локыс, мьі ме нелучкіјас јывосыс гіжігн тајз вітас чікбз воштгі колхоз стріігдм ужыны гырыо победаясб. Ме, кугі доріны колхоза нелучкіјасб, вітавыны, мьі најб быт лоанабс, объектівно увтыртыны колхозноі стріітелство. Мьіла? Сія лоіс сьмын сіе лібералізм ногн колхоз стріітан уж выло віжддбма, кор нелучкіјасыс лічбмабс да сія лічкдм увосыс зілан петны нелучкіјасысма помка корбдмн. Сы вбсна, мьі ег гдгдрво, мьі міјан нелучкіјас—гырыс победаяс періјмдлбн петасјас. Гырыо победаяс олдм веркдбс кыпддбны быдоама пдлбс коласјас важ олдмыс да сііс быррдбны. Гырыолон мог—художествоа кывііон петкддны ерд выло нелучкіјасыс классовіі сушноостб, а нелучкіјасбс не чукртны да зылы олдм пыддлі сетны.

А сіе лібералізмдм кулакы колхоз стріітан уж кідны отсб сетдм кыны некытчб оз вадд.

Мдб дшібка вістын—ударнічество петкддлбм. Менам артыб, мьі ударнічество чужб омьл ужыс, протівоположностыс, а оз медбур обраццјасыс. Сія, ферт, неверіб-жб. Ударнічество паокало да кыпало медвојддр сознателноі робочііјас пвсын, а бсрын кысыс робочііјас ударнічествоас воіны соціалізм стріітан уж гдгдрвоім пыр. А менам вістын Трпіім гдгдрвоі сііс да оз кутчыс ударнічество „выл уж“ корбдма, кор

ударнічествомыс і выл ужыс ем.

Кушдм урокјас сетб „ліб вылын“ віт меным аслым дај мукдб гіжыојасы? Ме ногн—вытгі гырыобс. Медвоца да медыжыд урок—літэратурноі теоріјамн і практыкамн нуны лічелдлытдм коо кык фронт выло. Мдб-кб—еща сорніты матеріалістическаі діалектіка метод іылыс. Колб сія методбс зылыс боотны ас кіб, вооружітчыны марксістскіі міровоззренііоб да сія подув выло сувтдбны гіжан (творческыі) протіводство. Міровоззренііб—абу тематікамн, міровоззренііб темасб гдгдрвоіомын да лыддыојасыс сетымн. Ещана гіжыны колхозјас іылыс, колб сіісб кужмдн сетны, медым гіждб зылыс котыртс став фронт пастаын нуны соціалістическаі наступлєньб, медым гіждб отсалс стріітны соціалізм.

Мі, пролетарскаі комі гіжыојас, ставдн вбчам зев колана уж культура фронт вылын, ідеологістескаі фронт вылын. Сія корб міјанлыс болшевістскыі бдітелност асланым гіждјас выло. Сьмын-од мі огд пуоб дтка-отка пдртын. Парвііноі крвііка да парвііноі самокрвііка колб лоны міровоззренііб кыпддн воропдн, парвііноі крвііка да парвііноі самокрвііка колб лоны бруддбн, коді гіжыолы кадын кутас індавын дшібкајасб, вескдны гіжыобс лєнінскыі туј выло (ферт, кбсјб-кб вескдчыны), а вескдчымсб відлавын практыка вывса уж сертыс.

„ліб вылын“ вітаіон урок пуктб ншта чорыда вопрос комі гіждјас выло марксістско-лєнінскыі крвііка лбсддм іылыс, парвііноі крвііка лбсддм іылыс, лєнінскыі літэратурноі теоріјан вооружітдм іылыс.

Сііон мі јона-на улынб.

ІЗЈУР ІВАН.

дорын М.
Федколлегіја: Савін В.
Вежев І.

Отв. ред. дорын М.

Тех. ред. Јелын В.

КОМІ ГОСИДАТЛӦН

ЛІТЕРАТУРА ЖУКӦД 1932 ВОЫН

ЛЕЗӦ ЦОЛӦ НОМЕР ХУДОЖЕСТВОА
ЛІТЕРАТУРА АЛМАНАХ

„ВЫЛ ВОЈВЫВ“

Алманахясӧ лоӧ лезӧма
вістјас, пјесајас, кывбурјас,
очеркјас, казтыломјас граж-
данскӧј война жылыс, интер-
венція жылыс, гӧрд арміја
жылыс, вӧрлезӧм кылӧдӧм
жылыс, колхозјас течӧм жы-
лыс, Војвыв крајын да Ко-
мі областын индустриализа-
ція мунӧм жылыс да с. в.

КАПП-са шленјас, том гижыс-ударник-
јас! Гижӧј алманахӧ, паскӧдӧј сійӧс коми
ужалыс војтыр пӧвсӧ — вӧрӧ, колхоз-
јасӧ, стройкајас вылӧ.

Художествоа гижӧд отсӧгӧн кутам
вермасны Выл индустриалнӧј сӧциалисти-
ческӧј Војвыв вӧсна.

Гижӧдјас ыстӧј: Сықтывкар, Коми Госидат Коми художествоа литература секторӧ.

С У З Õ д Õ Ј

НЗЖ Коми
1-1

ХУДОЖЕСТВОА ЛИТЕРАТУРА
КОМИЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗОНЫ ВКП (б) ОК-лон КУЛЬПРОП да КАПП.
ПЕТО БЫД ТÕЛЫГЫН КЫКЫС

„УДАРНІК“ журнал петкõдõ Коми муш, Воьвь крайн да СССР-ын социализм строитõм, тõдмõдõ пролетарској роч да коми художествоа литератураõ, тышка-об классовой врагаскõд да најõ агентјаскõд партија генеральной туьвь вõсна, нубõдõ кос партија национальной политикавис келдõдõмкõд, великодержавной шовинизмкõд да мекставивса национализмкõд.

„УДАРНІК“ велõдõ да быдтõ том выш гижыясõс „УДАРНІК“-ын печатајтооны-виотјас, кывбурјас, очерк-јас пролетарској коми гижыяслон.

Быд ударникам, вõрлассомлы, колхоз-викам колõ сучõдны „УДАРНІК“ дај гижны сетчõ асланыс, кызг тышкасõны најõ асланыс участка-ныс промфинплан тыртõм вõсна, социалистическој стро-ительство вõсна.

СУЗÕДАН ДОН:

1 тõлыс келлõ—30 ур	6 тõлыс келлõ—1 ш. 80 ур
3 тõлыс келлõ—90 ур	12 тõлыс келлõ—3 ш. 60 ур

Сучõдны почõ быд поштоовой отделеьныыс.

